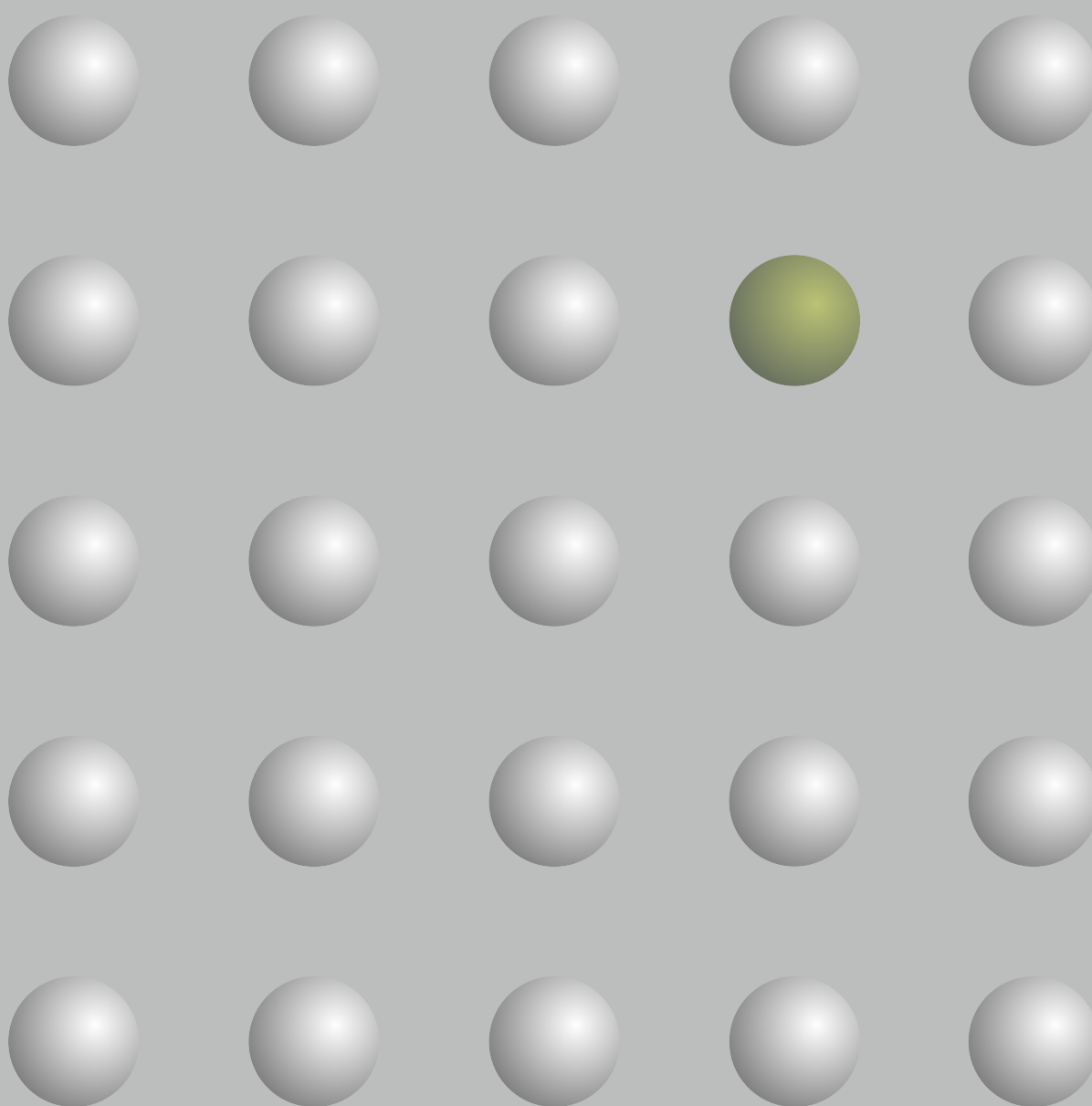

2021

Edita Pavúrová

Komentované portfólio učiteľa základnej umeleckej školy

Komentované portfólio učiteľa základnej umeleckej školy

Učebný zdroj

Edita Pavúrová

Bratislava

2021

Obsah

ÚVOD.....	3
1 POJEM KOMPETENCIE V PRAXI PEDAGÓGA.....	4
1.1 Kompetencie pedagogických zamestnancov.....	4
1.2 Kompetencie učiteľa ZUŠ	6
1.3 Proces profesijného rozvoja učiteľa ZUŠ.....	8
1.4 Kompetenčný profil učiteľa ZUŠ.....	10
2 OBLASŤ ŽIAK	13
2.1 Vývinové a individuálne charakteristiky žiaka.....	13
2.2 Identifikácia vývinových a individuálnych charakteristík žiaka v praxi pedagóga ZUŠ.....	15
2.3 Argumentácia dokladovania kompetencií v oblasti ŽIAK	26
3 OBLASŤ VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍ PROCES	29
3.1 Komentár gradácie kompetencií v oblasti VÝCHOVNO-VZDELÁVACIA OBLASŤ.....	30
3.2 Výchovno-vzdelávací proces v praxi pedagóga ZUŠ.....	31
4 OBLASŤ PROFESIJNÝ ROZVOJ	33
4.1 Komentár gradácie kompetencií profesijného rozvoja učiteľa ZUŠ.....	35
4.2 Profesijný rozvoj v kontexte praxe pedagóga ZUŠ	36
5 TVORBA PORTFÓLIA UČITEĽA ZUŠ – PROCES, DOKLADY, ARGUMENTÁCIA.....	39
5.1 Proces tvorby portfólia učiteľa ZUŠ.....	39
5.2 Doklady portfólia učiteľa ZUŠ.....	41
5.3 Argumentácia dokladov portfólia učiteľa ZUŠ.....	42
ZÁVER	45
Zoznam bibliografických odkazov.....	46

ÚVOD

Legislatívne zmeny s platnosťou od 1. septembra 2008 menia postavenie a upravujú výchovu a vzdelávanie v základných umeleckých školách (ďalej ZUŠ). Nové postavenie základných umeleckých škôl a stupne umeleckého vzdelávania upravuje v tomto období Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov a nadväzujúca Vyhláška č. 324/2008 Z. z. o základnej umeleckej škole (1) ktorá vymedzuje a dopĺňa spresnenie vo všetkých oblastiach fungovania základných umeleckých škôl. V rámci Štátneho vzdelávacieho programu (2) je ZUŠ charakterizovaná ako škola so špecifickými vzdelávacími a kultúrno-výchovnými cieľmi. Obsahom a organizáciou umeleckého vzdelávania základná umelecká škola spĺňa atribúty školy s významným kultúrno-výchovným poslaním. Poskytuje vzdelávanie v hudobnom, tanečnom, literárno-dramatickom, výtvarnom odbore a odbore audiovizuálnej a multimedálnej tvorby.

Učebný text je doplňujúcim zdrojom realizovaných odborných seminárov venovaných tematickým okruhom profesijného rozvoja, atestácií a portfólia učiteľa ZUŠ s cieľovou skupinou učiteľov ZUŠ. Zámerom a cieľom učebného zdroja je poskytnúť podporný zdroj pre žiadateľa o vykonanie atestácie predovšetkým z radov učiteľov ZUŠ. Text je doplnený príkladmi, ktoré boli spracované na základe výstupov účastníkov odborných seminárov s uvedeným zameraním, ktoré boli realizované v období máj až december 2020. Učebný text a uvádzané príklady (obr. 3 až 11, tab. 4, 5, 7 a 9) usmerňujú učiteľov ZUŠ pri tvorbe atestačného portfólia v rámci vlastného profesijného rozvoja a sú predkladané ako podnety pre prácu s profesijným štandardom učiteľa ZUŠ v kontexte tvorby profesijného portfólia. V rámci uvádzaných príkladov sú podnety orientované na vyučovanie hudobného a výtvarného odboru, pričom tento výsledok vyplýva z prevažného zastúpenia učiteľov týchto odborov na realizovanom vzdelávaní. Zameranie jednotlivých odborov ZUŠ predpokladá odlišnosť v preukazovaní kompetencií v súlade s profesijným štandardom a v súlade s obsahovým a výkonovým zameraním vyučovania v jednotlivých odboroch. Uvádzané príklady však môžu byť inšpiráciou pre učiteľov pôsobiacich vo všetkých odboroch ZUŠ.

1 POJEM KOMPETENCIE V PRAXI PEDAGÓGA

Pojem kompetencie sa objavuje v kontexte očakávania a hodnotenia výkonov pôvodne v prostredí so zameraním na manažment a riadenie zamestnancov. Následná rôznorodá klasifikácia kompetencií odkazuje na preukazovanie vedomostí a spôsobilostí so všeobecnejším charakterom. Objavujú sa požiadavky, ktoré by sme mohli vnímať ako viac univerzálne a uplatniteľné v rôznych profesijných zameraniach. Také kompetencie ako ovládanie práce s materinským jazykom, schopnosť využívať informačné technológie, schopnosť pracovať v tíme, prinášať nové a tvorivé riešenia najrôznejších problémov možno vnímať ako očakávané aj v cieľovej skupine pedagogických zamestnancov.

1.1 Kompetencie pedagogických zamestnancov

Narábanie s pojmom kompetencia v reálnej profesijnej praxi má svoj vývoj a „mutuje“. Aktuálna prax vedenia škôl, školských zariadení a samotných pedagogických zamestnancov pracuje v rámci profesijného rozvoja učiteľov s kompetenciami v súlade s profesijným štandardom pedagogických a odborných zamestnancov. Ten špecifikuje očakávané a požadované kompetencie s charakterom konkrétnosti na výkon povolania v daných kategóriách pedagogických zamestnancov a ich kariérového zaradenia.

Za kompetentného všeobecne považujeme zvyčajne niekoho, kto:

- ➔ je schopný vykonávať konkrétnu činnosť, dosahovať požadované výsledky;
- ➔ je schopný plánovať, vykonávať a dokončiť činnosť;
- ➔ je schopný riadiť svoj výkon i výkony druhých;
- ➔ je schopný prekonávať prekážky – očakávané i neočakávané;
- ➔ má skúsenosti z vykonávanej činnosti a vykonáva ju kvalitne;
- ➔ na základe profesionálneho zaradenia je oprávnený k výkonu;
- ➔ má zodpovedajúcu kvalifikáciu a vzdelanie..., atď.

Kompetencie môžeme definovať nasledovne (3):

- **kompetencia** je správanie (činnosť alebo komplex činností), ktoré charakterizuje vynikajúci výkon v niektorej oblasti činnosti;
- **kompetencie** sú charakteristické prvky činnosti, ktoré sa vyskytujú oveľa častejšie a dôslednejšie pri dosahovaní vynikajúcich výkonov, ako pri dosahovaní priemerných a slabých výkonov v určitej oblasti, za kompetentného v určitej oblasti sa zvykne považovať človek, ktorý má schopnosti, motiváciu, vedomosti, zručnosti, atď. robiť kvalitne to, čo sa v príslušnej oblasti vyžaduje;
- **klúčové kompetencie** sú najdôležitejšie kompetencie z množiny kompetencií, sú vhodné na riešenie celého radu väčšinou nepredvídateľných problémov, ktoré umožnia jedincovi úspešne sa vyrovnáť s rýchlymi zmenami v práci, osobnom i spoločenskom živote.

Od učiteľa sa očakáva plnenie viacerých rolí, v rámci nich by mal byť schopný diagnostikovať učebné štýly žiakov a byť konzultantom a facilitátorom pri učení žiakov. V rámci rolových úloh sa očakáva, že bude inovátorom obsahu a postupov a to s ohľadom na individuálne a vekové osobitosti žiakov. Ďalšou je rola tvorivého pracovníka v tíme celej školy (4).

Súbor učiteľských kompetencií uvádza Kyriacou (5) nasledovne:

- plánovacie – príprava na vyučovaciu hodinu, patrí sem napríklad aj vymedzenie vyučovacích cieľov;
- realizačné a riadiace – ich cieľom je účinná pedagogická komunikácia na vyučovaní;
- interakčné – prispievajú k vytváraniu a rozvíjaniu priaznivej klímy na vyučovaní, teda pozitívnej a motivujúcej interakcie medzi žiakmi a učiteľom;
- motivačné – prispievajú k udržaniu disciplíny v triede a k riešeniu výchovných situácií;
- diagnostické – kontrola a hodnotenie učebných činností žiakov;
- autodiagnostické – vlastné sebahodnotenie učiteľovej pedagogickej činnosti.

Možnosti poňatia kompetencie ako pojmu súvisiaceho s výkonom ozrejmujú, že očakávaná od učiteľa, učiteľa ZUŠ nevynímajúc, sú kategorizované do rôznych oblastí. Profesionálne kompetencie pre pedagogických zamestnancov definuje Pokyn ministra č. 39/2017, ktorým sa vydávajú profesionálne štandardy pre jednotlivé kategórie a podkategórie pedagogických a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení s členením na jednotlivé oblasti (6).

1.2 Kompetencie učiteľa ZUŠ

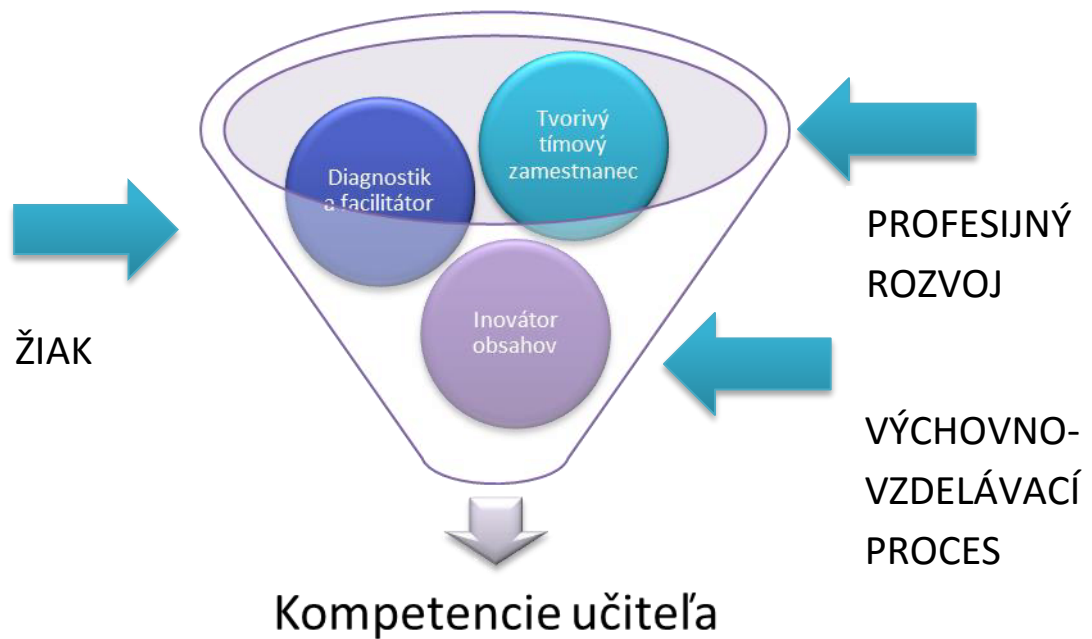
Odlišnosť a špecifikácia kompetenčného profilu učiteľa ZUŠ je relevantná s jedinečným postavením ZUŠ v systéme vzdelávania. Štátny vzdelávací program (ďalej ŠVP) pre ZUŠ uvádza ako jeden z hlavných cieľov, že pre ZUŠ je kľúčovou „výchova umením (formovanie osobnosti), k umeniu (rozvoj schopnosti tvoriť a prijímať umenie) a pre umenie (príprava na profesionálnu umeleckú činnosť).“

ZUŠ poskytuje umelecké vzdelávanie pre žiakov vo vekovom rozpätí od predškolského veku až po dospelých uchádzačov v prípravnom, základnom štúdiu, ktoré sa člení na I. a II. stupeň, rozšírené štúdium, skrátené štúdium a štúdium pre dospelých. Štúdium je členené a umožňuje štúdium hudobného, výtvarného, tanečného, literárno-dramatickým odborom a odborom audiovizuálnej a multimediálnej tvorby. U žiakov predpokladá talent a umožňuje rozvoj talentu, schopností a zručností interpretovať umenie. Koncepčná línia pripravuje absolventov (žiakov) na štúdium v učebných a v študijných odboroch na stredných školách a na konzervatóriu, ďalej na vysokoškolské štúdium umeleckého a umelecko-pedagogického zamerania. ŠVP pre ZUŠ deklaruje, že štúdium pripravuje amatérskych umelcov, ktorí sú schopní tvoriť, interpretovať a prijímať umenie. ZUŠ a absolvovanie štúdia je prípravou aj pre budúcich profesionálnych umelcov. ZUŠ ako jedinečný typ školy má významné miesto v systéme vzdelávania. Dôvodom je potenciál výchovy umením v mnohých ohľadoch – okrem kognitívnej zložky učenia sa poskytuje priestor na rozvoj citu, estetiky, vkusu, názoru, tvorivosti, kultivovaného verejného prejavu so schopnosťou podieľať sa na tvorbe kultúrneho dedičstva. Vzdelávanie rozvíja aj motivačnú, citovú a vôľovú stránku žiaka. Vlastné formovanie citu pre hodnotné kultúrno-umelecké obsahy smeruje k rozvoju schopnosti kriticky takéto obsahy prijímať a hodnotiť.

Tab. 1 Vzťahy kompetencií k oblastiam profesijného štandardu (vlastné spracovanie s využitím modelu podľa (7))

Kompetencia	Popis kompetencie	Oblasť profesijného štandardu
Kognitívne (poznatkové) kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ učiteľ by mal mať určitú úroveň vedomostí, systém poznatkov o edukácii a jeho vzdelanie by malo mať všeobecný, odborný charakter a mal by byť absolventom umeleckého vzdelávania 	PROFESIJNÝ ROZVOJ
Organizačno-profesné kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ je spôsobilosť zručnosti, poznatky a vedomosti využiť v praxi ▪ učiteľ by mal vedieť plánovať proces edukácie, stanoviť si ciele, prispôbiť proces učenia potrebám a požiadavkám žiaka ▪ učiteľ vie zistiť aktuálnu vývinovú úroveň každého žiaka ▪ vie vytvoriť pozitívnu atmosféru v triede ▪ neustále hodnotí pokrok a rozvoj žiaka ▪ vytvára, uschováva edukačný materiál (učebné osnovy, plány výchovno-vzdelávacej činnosti, ...) 	ŽIAK VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍ PROCES
Subjektívno-hodnotiace kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ učiteľ má schopnosť objektívne zhodnotiť seba, vlastný výkon ▪ snaží sa o neustále zlepšovanie 	PROFESIJNÝ ROZVOJ
Kooperatívne kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ v záujme efektívnej edukácie, učiteľ komunikuje, radí sa a konzultuje s rodičmi a inými odborníkmi a tým dodáva edukačnému procesu kompletnosť a kontinuálnosť (súvislosť) 	ŽIAK

Takéto ponímanie je možné preniesť aj do prostredia profesijných výkonov učiteľov ZUŠ. Profesijný štandard pedagogických zamestnancov definuje podrobné požiadavky v oblasti ich kompetencií. Profesijný rozvoj pedagogického zamestnanca v kontexte s profesijným štandardom si nárokuje flexibilitu vnímania. Typológiu a štruktúru kompetencií učiteľa ZUŠ uvádza profesijný štandard učiteľa ZUŠ, ktorý člení profesijné kompetencie v rámci oblastí žiak, výchovno-vzdelávací proces a profesijný rozvoj (obr. 1).

Obr. 1 Premena rolí učiteľa v kontexte oblastí profesijného štandardu (vlastné spracovanie podľa (4))

1.3 Proces profesijného rozvoja učiteľa ZUŠ

Rozvoj kompetencií samotného učiteľa a ich preukázanie odkazuje v zmysle aktuálnych legislatívnych požiadaviek na **proces profesijného rozvoja** (Zákon č. 138/2019 o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 40 Profesijný rozvoj) (8), v rámci ktorého pedagogický zamestnanec:

- ➡ prehľbuje, zdokonaľuje a rozširuje profesijné kompetencie;
- ➡ získava profesijné kompetencie na výkon špecializovaných činností alebo na výkon činnosti vedúceho pedagogického zamestnanca alebo výkon činnosti vedúceho odborného zamestnanca;
- ➡ získava profesijné kompetencie vyššieho kariérového stupňa;
- ➡ overuje profesijné kompetencie na zaradenie do vyššieho kariérového stupňa;
- ➡ získava vzdelanie na splnenie kvalifikačných predpokladov na výkon ďalšej pracovnej činnosti alebo
- ➡ využíva a hodnotí získanie profesijných kompetencií, resp. sú u neho hodnotené získané a využívané profesijné kompetencie.

Proces profesijného rozvoja sa uskutočňuje podľa **PROFESIJNÉHO ŠTANDARDU**, ktorý vymedzuje súbor profesijných kompetencií. Ich overenie je súčasťou atestačného procesu. Atestácia je štátne overenie profesijných kompetencií vymedzených profesijným štandardom pre príslušnú kategóriu a podkategóriu pedagogického zamestnanca a príslušnú kategóriu odborného zamestnanca, pre príslušný kariérový stupeň, získaných vzdelávaním, sebavzdelávaním alebo výkonom pracovnej činnosti. **ATESTAČNÝ PROCES** je realizovaný vo viacerých krokoch, ktorých súčasťou je tvorba, posúdenie, doplnenie (ak je potrebné) a obhajoba **ATESTAČNÉHO PORTFÓLIA** ako súboru dokladov o získaní profesijných kompetencií vyžadovaných na zaradenie do vyššieho kariérového stupňa.

Atestačné portfólio je súčasťou typológie rôznych portfólií (9):

- **Profesijné portfólio** – pedagóg dokumentuje svoju vlastnú pedagogickú prax a svoje kompetencie (vedomosti, zručnosti, skúsenosti, príp. postoje), reflektuje ju napríklad prostredníctvom procesov sebazpozorovania, cez túto reflektovanú zbierku dokladov má možnosť sa učiť a profesijne rozvíjať.
- **Prezentačné portfólio** – jeho cieľom je vlastná prezentácia profesijných kompetencií, napríklad pri hľadaní nového zamestnania, toto portfólio obsahuje najreprezentatívnejšie produkty z profesijného portfólia.
- **Certifikačné portfólio** – v zmysle aktuálnej legislatívnej terminológie pôjde o atestačné portfólio, ktorého cieľom je atestáciou preukázať svoje kompetencie na kvalitatívne vyššej úrovni. Toto portfólio môže vzniknúť z profesijného portfólia alebo v špecifickom prípade vzniká priamo certifikačné portfólio (pričom tento proces je možné považovať za jednostranný, len na získanie atestácie – čo je síce legitímne, ale v kontexte osobného profesijného rozvoja učiteľa sa zároveň považuje za neuspokojivé).

Profesijný štandard učiteľa ZUŠ je diferencovaný na oblasti a kompetencie so základnou štruktúrou pre **oblasť žiak, výchovno-vzdelávací proces a profesijný rozvoj**. V rámci procesu atestácií tvorí a zostavuje učiteľ ZUŠ certifikačné portfólio (jeho charakteristika vid' text vyššie).

Profesijný štandard učiteľa ZUŠ podrobne špecifikuje kompetencie v jednotlivých oblastiach, ktorých preukázanie dokladuje učiteľ ZUŠ v takomto portfóliu. Dokladovanie kompetencií je proces, v rámci ktorého si učiteľ odpovedá na viacero otázok:

- Aké doklady preukazujú takúto činnosť?
- Ktoré činnosti a preukazujúce doklady sú v takomto znení relevantné?
- Ktoré činnosti a doklady sa vzťahujú k oblastiam a kompetenciám profesijného štandardu? A ku ktorým?
- a pod.

V zmysle ponímania pojmu kompetencie ako preukázanej vedomosti a spôsobilosti prináša tvorba atestačného portfólia na učiteľov ZUŠ požiadavku nielen pracovať s týmto termínom, ale vnímať aj činnosti vlastnej pedagogickej praxe v kontexte kompetencií profesijného štandardu.

1.4 Kompetenčný profil učiteľa ZUŠ

Formulácia kompetencií profesijného štandardu pedagogických zamestnancov pre jednotlivé kategórie uplatňuje princíp odlišenia kompetenčného profilu pre kariérové stupne učiteľa ZUŠ. Špecifikácia nastáva v momente zaradenia učiteľa do vlastnej kategórie a následne vtedy, keď učiteľ uvažuje nad tým, čím a ako je možné jednotlivé kompetencie preukázať. Môžu nastať dva momenty:

- uvedomí si a vie, že vykonáva činnosti, ktoré konkrétnu kompetenciu preukazujú, zároveň profesijný štandard obohacuje jeho slovnú zásobu v prospech sebavnímania role učiteľa;
- uvedomí si, že sa potrebuje rozvíjať v niektorej z oblastí, prípadne v niektorej z kompetencií, a bude hľadať možnosti, ako ju rozvíjať a získať, čo je podnetom pre hľadanie možností zamerania vlastného profesijného rozvoja.

Tab. 2 Kompetenčný profil učiteľa ZUŠ a uvažovanie nad preukázaním vlastných kompetencií učiteľa (vlastné spracovanie)

Oblasť	Činnosti	Podpora v dokladoch
1 ŽIAK	1.1 Identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka	
	1.2 Identifikovať psychologické a sociálne faktory učenia sa a umeleckého vyjadrovania sa žiaka	
	1.3 Identifikovať sociokultúrny kontext vývinu žiaka	
Podľa čoho rozoznám, že to viem? Ako budem vedieť, že to viem?	Napr.: ✓ ovládam psychologické a sociálne faktory učenia v teoretickej rovine a dokážem ich identifikovať u každého žiaka (prečo sa každý žiak učí inak, napreduje iným tempom, žiaci sú schopní osvojiť si učivo	✓ záznamy pedagogickej diagnostiky (pozorovacie hárky, štruktúrované spracovanie výstupov z rozhovorov)

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ v rôznom čase, rozlíšenia a odlišnosti dokážem aplikovať individuálnym prístupom ku každému žiakovi) ✓ dokážem diagnostikovať príčiny výkonových rozdielov u žiaka ✓ sledujem a primerane volím metódy a prostriedky na podporu sociálnej roviny učenia sa žiaka, viem tento kontext identifikovať <p style="text-align: center;">....a ďalšie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ vlastná metodika a odôvodnenie individuálneho prístupu k žiakom ✓ kritériá hodnotenia rôznych faktorov zúčastňujúcich sa na procese učenia sa u žiaka (sústredenie na výkon, domáca príprava, motivácia k štúdiu, prekonávanie prekážok – „keď sa mi nedarí“ a pod.) <p style="text-align: center;">....a ďalšie</p>
Oblasť		Podpora v dokladoch
2 VÝCHOVNOVZDELÁVACÍ PROCES	2.1 Ovládať obsah a didaktiku vyučovacích umeleckých predmetov	
	2.2 Plánovať a projektovať vyučovanie	
	2.3 Realizovať vyučovanie	
	2.4 Hodnotiť priebeh a výsledky vyučovania a učenia sa žiaka	
Podľa čoho rozoznám, že to viem? Ako budem vedieť, že to viem?	Napri.: <ul style="list-style-type: none"> ✓ zvolím obsah vyučovania pre konkrétneho žiaka, ročník, hodinu, projekt, vystúpenie ✓ vytvorím TVVP ✓ uplatňujem a využívam rôzne spôsoby spätnej väzby a hodnotenia žiaka ✓ zvolené obsahy a TVVP aplikujem v priamej pedagogickej praxi ✓ pripravím žiaka na vystúpenie, súťaž <p style="text-align: center;">....a ďalšie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ TVVP ✓ kritériá hodnotenia žiaka – výstup z PK ✓ štruktúrovaná databáza hudobných podkladov a nahrávok pre TO ✓ systematický záznam materiálnych pomôcok pre obsahy vyučovania VO (ukážky diel) <p style="text-align: center;">....a ďalšie</p>
Oblasť		Podpora v dokladoch
3 PROFESIJNÝ ROZVOJ	3.1 Plánovať a realizovať svoj profesijný rast a sebarozvoj	
	3.2 Stotožniť sa s profesijnou rolou a školou	
Podľa čoho rozoznám, že to viem? Ako budem vedieť, že to viem?	Napri.: <ul style="list-style-type: none"> ✓ viem plánovať a voliť kroky a postupy vlastného profesijného rastu a sebarozvoja – dokážem identifikovať a definovať svoje potreby, ciele, slabé a silné stránky, oblasti, v ktorých sa chcem rozvíjať ✓ vo svojej profesijnej úlohe (rola) sa cítim dobre, profesijne komfortne, moja profesia ma naplňuje, uspokojuje a vidím sa v nej ✓ dokážem prispieť k rozvoju školy, na ktorej pôsobím, viem to prejavovať, komunikovať, zdieľať <p style="text-align: center;">....a ďalšie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ dokladovanie vlastného umeleckého i pedagogického vzdelávania (sebarozvoj umelca a sebarozvoj učiteľa) ✓ vlastný plán profesijného rozvoja ✓ potvrdenia, osvedčenia, diplomy, ocenenia z interpretačných súťaží ✓ záznamy významných umeleckých výkonov <p style="text-align: center;">....a ďalšie</p>

Profesijný štandard odlišuje kompetencie v kontexte kvalifikačných predpokladov pre učiteľa ZUŠ nasledovne:

Časť I. vyššie odborné vzdelanie/vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa

- začínajúci učiteľ základnej umeleckej školy
- samostatný učiteľ základnej umeleckej školy
- učiteľ základnej umeleckej školy s prvou atestáciou

Časť II. vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa

- začínajúci učiteľ základnej umeleckej školy
- samostatný učiteľ základnej umeleckej školy
- učiteľ základnej umeleckej školy s prvou atestáciou
- učiteľ základnej umeleckej školy s druhou atestáciou

Kategorizácia profesijného štandardu zohľadňuje stupeň dosiahnutého vzdelania, kariérový stupeň a príslušné zaradenie učiteľa ZUŠ. Definovanie kompetencií následne odlišuje začínajúceho učiteľa, samostatného učiteľa a učiteľa s prvou alebo druhou atestáciou. Okrem stupňa najvyššieho dosiahnutého vzdelania sleduje profesijný štandard gradujúce očakávania v preukazovaní kompetencií v súlade s rastom kariérnej pozície. Gradácia v praxi jednoducho znamená odlišné očakávania od učiteľa ZUŠ v závislosti nielen od absolvovaného vzdelania ale aj v závislosti od stupňa kariéry, ktorý dosiahol alebo na ktorý ašpiruje.

2 OBLASŤ ŽIAK

Oblasť profesijného štandardu učiteľa ZUŠ zameraná na žiaka pracuje s kľúčovými pojmami vývinových a individuálnych charakteristík žiaka, s psychologickými a sociálnymi faktormi učenia sa, umeleckým vyjadrovaním žiaka a sociokultúrnym kontextom jeho vývinu. Kompetencia identifikovať faktory umeleckého vyjadrovania žiaka je špecifikom týkajúcim sa učiteľov ZUŠ. Profesionálny štandard v kontexte tejto kompetencie definuje očakávania, že učiteľ ZUŠ dokáže identifikovať všetky skutočnosti podieľajúce sa na umeleckom rozvoji žiaka v individuálnych i skupinových odboroch štúdia ZUŠ.

2.1 Vývinové a individuálne charakteristiky žiaka

Profesionálny štandard pedagogických zamestnancov uplatňuje princíp gradácie. To znamená, že očakávania na zamestnancov podľa kariérového stupňa sú odlišné. Preukazovanie kompetencií na úrovni učiteľa s druhou atestáciou obsahuje výkony na inej úrovni ako v prípade praxe samostatného, prípadne začínajúceho učiteľa. Rozsah aktivít a činností učiteľa, ktoré volí a uplatňuje v pedagogickej praxi, sú individuálne a vytvárajú jeho jedinečný pedagogický život. Gradáciu nechápeme v zmysle nepísaného zákazu smerom ku kompetenciám učiteľa vyššieho kariérového stupňa (nemôžem robiť to, čo je súčasťou kompetencií vyššieho kariérového zaradenia). Naopak, môžu motivovať k najlepším výkonom a vlastnému profesijnému rozvoju.

Tab. 3 Princíp gradácie na príklade kompetencie 1.1. (Pozn. podčiarknuté časti vyjadrujú zmenu vo vzťahu ku kariérenému zaradeniu učiteľa ZUŠ)

Kompetencia:	1.1 Identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka
Samostatný učiteľ základnej umeleckej školy	<i>Preukázanie kompetencií</i> <ul style="list-style-type: none">▪ identifikuje sociálne, morálne a charakterové vlastnosti, umelecké predpoklady a schopnosti žiaka použitím primeraných (odporúčaných) metód a nástrojov (pozorovanie, rozhovor, analýza prejavu žiaka a pod.)▪ interpretuje výsledky <u>pedagogickej</u> diagnostiky a vyvodí závery na optimalizáciu vyučovacích stratégií

Učiteľ základnej umeleckej školy s prvou atestáciou	<i>Preukázanie kompetencií</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vyberá a používa metódy a nástroje (pozorovanie, rozhovor so žiakom a zákonným zástupcom žiaka, analýza prejavov žiaka, <u>konzultácia s odborníkom a pod.</u>) na identifikáciu problémov, prekážok a zmien v sociálnom, morálnom, charakterovom a <u>fyzickom vývine a umeleckom rozvoji žiaka</u> ▪ interpretuje výsledky diagnostiky, vyvodí závery na optimalizáciu vyučovacích stratégií
Učiteľ základnej umeleckej školy s druhou atestáciou	<i>Preukázanie kompetencií</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>na úrovni umeleckého odboru analyzuje zistenia z pedagogickej diagnostiky a navrhuje systémové riešenia na identifikáciu vývinových a individuálnych charakteristík žiaka s nadaním</u> ▪ <u>tvorí nástroje pedagogickej diagnostiky (pozorovací hárok, škály, úlohy pre žiakov a pod.)</u> ▪ <u>poskytuje pomoc a poradenstvo kolegom v pedagogickej diagnostike</u>

Na príklade kompetencie **1.1 Identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka** (tab. 3) pozorujeme princíp gradácie, ktorý je prítomný aj v ďalších kompetenciách profesijného štandardu učiteľa ZUŠ.

Samostatný učiteľ základnej umeleckej školy preukazuje kompetenciu v oblasti **ŽIAK** tak, že dokáže s využitím rozhovoru a pozorovania, analýzy prejavu žiaka (a ďalších diagnostických nástrojov) uskutočniť individuálnu diagnostiku každého žiaka. Sleduje jeho pokroky, tempo, spôsob napredovania. Pracuje so zmenami motivácie medzi jednotlivými vyučovacími jednotkami, v rámci dlhšieho časového obdobia i v rámci ročníka, časti a stupňa štúdia. Aplikuje aktivizujúce metódy v záujme pozitívnych zmien v pozorovaných oblastiach a v záujme napredovania žiaka v umeleckom výkone primerane ročníku, časti a stupňa štúdia. Dokáže zvoliť vhodnú metódu a nástroj pedagogickej diagnostiky a vie s nimi pracovať aj na úrovni systematickej dokumentácie. Na základe aplikovaného nástroja dokumentuje, realizuje závery a navrhuje následné činnosti a aktivity v kontexte pozitívne očakávanej zmeny u žiaka.

Učiteľ základnej umeleckej školy s prvou atestáciou dokáže posunúť kompetencie na úrovni samostatného učiteľa základnej umeleckej školy na základe bohatšieho spektra skúseností v uvedených oblastiach. Zhodnocuje predchádzajúce skúsenosti, ktoré získal ako

začínajúci a samostatný učiteľ. Môže pracovať s overenými nástrojmi diagnostiky žiaka, vie zhodnotiť ich pozitíva i negatíva. Dokáže zvoliť aj nové diagnostické nástroje. Predchádzajúce skúsenosti ho vedú k vlastnej argumentácii a odôvodneniu výberu vhodných diagnostických nástrojov. Pri zhodnotení a analýze prejavov žiakov môže využívať konzultácie s odborníkom (v prepojení na spoluprácu s rodičom žiaka/zákonným zástupcom). Konzultácie zamerané na procesy učenia sa žiaka, prípadné problémy s učením sa pravdepodobne odzrkadlia v bežnej škole, ktorú žiak navštevuje. Spravidla ich komunikuje rodič žiaka s učiteľom ZUŠ. V rámci špecifického zamerania vzdelávania na ZUŠ môže byť konzultáciou aj posúdenie výkonov žiaka napríklad zo strany profesionálneho umelca alebo umeleckého učiteľa z prostredia inej inštitúcie (napr. konzervatórium), trebárs pri príprave žiaka na vyšší stupeň umeleckého vzdelávania.

Učiteľ základnej umeleckej školy s druhou atestáciou je odborníkom, ktorý na úrovni kompetencie identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka posúva pedagogickú diagnostiku smerom k systémovým riešeniam. Môže využívať podnety a zistenia z realizovaných diagnostických zistení, s ktorými má vlastné skúsenosti. Na úrovni umeleckého odboru, v rámci ktorého pôsobí, navrhuje riešenia na prácu s identifikáciou vývinových a individuálnych charakteristík žiaka s nadaním. Kumuluje vlastné skúsenosti v tejto oblasti a skúsenosti kolegov vo vzájomnej korektnej spolupráci napríklad do tvorby nástrojov pedagogickej diagnostiky, s ktorými pracuje v rámci práce predmetovej komisie a študijného odboru. Môže sa podieľať na tvorbe a na aplikácii pozorovacích hárkov, hodnotiacich škál a kritérií pre vlastnú prax, zároveň dobré pedagogické skúsenosti sprostredkovať a odovzdávať kolegom v rámci predmetu alebo študijného odboru. Vyhodnotenú zistenia z realizovanej diagnostiky dokáže využiť na tvorbu úloh pre žiakov, ktoré zohľadňujú tieto zistenia.

Gradácia kompetencií a ponímanie ich gradovania je prítomné tak v tejto, ako aj v ostatných kompetenciách profesijného štandardu.

2.2 Identifikácia vývinových a individuálnych charakteristík žiaka v praxi pedagóga ZUŠ

Oblasť profesijného štandardu so zameraním na žiaka pracuje s kompetenciou zameranou na schopnosť učiteľa **identifikovať u žiaka vývinové charakteristiky pri uplatnení**

individuálneho prístupu, faktory podieľajúce sa na jeho učení sa a tiež sociokultúrny kontext jeho vývinu. Ponúka sa otázka, akým spôsobom dokáže učiteľ ZUŠ identifikáciu týchto premenných realizovať. Uvedené príklady (obr. 5 až 7) zaznamenané ako výstupy učiteľov ZUŠ z odborných seminárov zameraných na profesijný rozvoj, atestácie a portfólio učiteľa ZUŠ uvádzajú oblasti, otázky, problémy, ktoré zaujímajú učiteľov v praxi. Výstupy a ich spracovanie rešpektujú, že oblasti záujmov môžu byť výsledkom pedagogickej intuície, odrážajú určitý sumár skúseností a najčastejšie sa vyskytujúcich problematických otázok. Zároveň môžu upozorniť na to, ktoré oblasti žiakovho vývinu a kontextu jeho vzdelávania v ZUŠ učiteľov v praxi zaujímajú (učiteľ hľadá odpovede na otázky, ktoré ho zaujímajú v oblasti zameranej na žiaka). Stanovenie vlastných otázok smeruje učiteľa ZUŠ k možnostiam zamerania diagnostiky, ktoré následne môže realizovať s voľbou a využitím vhodného diagnostického nástroja.

MOŽNOSTI ZAMERANIA DIAGNOSTIKY V OBLASTI ŽIAK

Čo môže učiteľa ZUŠ zaujímať?

- *Má žiak dostatočne pevnú vôľu na prekonávanie prekážok spojených s výzvami umeleckého vzdelávania?*
- *Dokáže sa žiak očakávane koncentrovať na vyučovaní (ak nie, prečo?)?*
- *Vníma a chápe žiak význam umeleckého vzdelávania?*
- *Dokáže si žiak osvojiť základy psychohygienického režimu počas dňa (oddych po škole, čas na nácvik novej skladby, využívanie času na vyučovaní a pod.)?*
- *Dokáže žiak akceptovať dôraz vyučovania v hudobnom odbore na sluchové vnemy, využívanie sluchu pri osvojovaní učiva?*
- *Akým spôsobom je možné dosiahnuť u žiaka radosť z učenia?*
- *Čo potrebuje žiak na povzbudenie k učeniu sa (prekonávanie prekážok ako napr. frustrácia pri nezdaroch)?*
- *Akým spôsobom je možné eliminovať stres a trému u žiaka pred verejným vystúpením?*
- *Akú podporu má žiak v domácom prostredí (má mu kto pomôcť?) Má rodič alebo niekto iný doma umelecké vzdelanie?*
- *Aké záujmy podporujúce vlastný umelecký rozvoj má žiak?*

Obr. 2 Príklad okruhov záujmov a otázok zameraných na žiaka (vlastné spracovanie)

Príklad 1

ZAMERANIE DIAGNOSTIKY V OBLASTI ŽIAK A IDENTIFIKÁCII VÝVINOVÝCH A INDIVIDUÁLNYCH CHARAKTERISTÍK ŽIAKA

Uvedené príklady (výstup účastníka odborného seminára):

- ➡ *Má potrebnú trpezlivosť na získavanie interpretačných zručností?*
- ➡ *Má dostatočné schopnosti na vnímanie všetkých zložiek notového zápisu (rytmus, melódia, prstoklad, artikulácia, dynamika, tempo)?*
- ➡ *Je dostatočne flexibilný (dokáže sa prispôbiť zmenám nástroja, atmosféry, priestoru, akustike a okolnostiam počas vystúpení, ale aj počas vyučovania)?*

Komentár k príkladu 1

Pri spracovaní čiastkovej úlohy zadania odborného seminára sú formulované otázky, z ktorých je zrejmé, že vychádzajú z vlastnej pedagogickej praxe a znalosti žiaka ZUŠ, identifikácie jeho možných problémových oblastí. Otázky umožňujú zamerať diagnostické metódy na prácu so žiakmi na takto nasmerované okruhy. Priama súvislosť medzi konkrétnymi skúsenosťami a pozorovaniami učiteľa môže byť v škole podnetom na diskusiu o možných zameraniach diagnostiky žiakov, ktoré môžu učitelia realizovať zvolenými nástrojmi individuálne, alebo môžu byť podnetom na diagnostiku žiakov a následné návrhy zlepšenia procesov učenia sa žiakov aj v rámci celej školy, kde je alternatívou voľba problémov, otázok, ktoré sa najčastejšie vyskytujú u žiakov. Formulovanie otázok má potenciál podnecovať k hľadaniu odpovedí a v konečnom dôsledku k hľadaniu optimálneho prístupu k žiakovi, kde tento prístup má, vzhľadom na jedinečné postavenie ZUŠ v hudobnom odbore, individuálny charakter.

Obr. 3 Príklad 1 Aké ďalšie otázky Vás zaujímajú v rámci vlastnej pedagogickej praxe vo vzťahu k tejto kompetencii? (spracovanie výstupu čiastkovej úlohy účastníkov odborného seminára a vlastný komentár)

Príklad 2

ZAMERANIE DIAGNOSTIKY V OBLASTI ŽIAK A IDENTIFIKÁCII VÝVINOVÝCH A INDIVIDUÁLNYCH CHARAKTERISTÍK ŽIAKA

Uvedené príklady (výstup účastníka odborného seminára):

- ➡ *Dokáže žiak primerane veku a úrovni vzdelania využívať teoretické vedomosti pri svojej vlastnej interpretácii?*
- ➡ *Dokáže žiak využívať medzipredmetové vzťahy a vedomosti, získané v škole, pri umeleckom vzdelávaní (napr. vedomosti z dejepisu pri dejinách umenia)?*

Komentár k príkladu 2

Pri spracovaní čiastkovej úlohy zadania je zrejmé, že vychádzajú z vlastnej pedagogickej praxe. Navrhnuté otázky len v menšej miere obsahujú zameranie na vývinové charakteristiky. V praxi sa stretávame napríklad aj so zrelosťou žiaka, najmä pri nástupe na prípravné, ale aj základné štúdium, so schopnosťou koncentrácie na celú vyučovaciu jednotku a to aj v závislosti od veku. Je na zváženie, či pozorovanie a diagnostika využívania medzipredmetových vedomostí a prepájania medzi vzdelávaním v ZUŠ a v ZŠ nie je relevantnejšia do zhodnotenia sociálneho kontextu vzdelávania žiaka, prípadne je možné túto problematiku zhodnotiť v oblasti výchovno-vzdelávacieho procesu. V prípade tvorby a dokladovania portfólia na účely atestačného procesu je potom dôležitá argumentácia dokladovanej a realizovanej činnosti učiteľa (adresné zaradenie dokladu ku kompetenciám). Námet na identifikáciu tohto javu je však zaujímavý a inšpiratívny.

Obr. 4 Príklad 2 *Aké ďalšie otázky Vás zaujímajú v rámci vlastnej pedagogickej praxe vo vzťahu k tejto kompetencii?* (spracovanie výstupu čiastkovej úlohy účastníkov odborného seminára a vlastný komentár)

Príklad 3

ZAMERANIE DIAGNOSTIKY V OBLASTI ŽIAK A IDENTIFIKÁCII VÝVINOVÝCH A INDIVIDUÁLNYCH CHARAKTERISTÍK ŽIAKA

Uvedené príklady (výstup účastníka odborného seminára):

- ➔ *Má žiak zdravotné znevýhodnenie, ktoré by mu bránilo v umeleckom vzdelaní (zrakový hendikep, telesné postihnutie končatín, alergie na niektoré materiály ...)?*
- ➔ *Ak je žiak v škole zaradený medzi integrovaných žiakov s individuálnym študijným plánom, bude schopný začlenenia/integrácie aj v ZUŠ, ak preukazuje talent vo výtvarnom prejave a má podporu zo strany zákonných zástupcov?*
- ➔ *Dokáže sa žiak výtvarného odboru prezentovať počas vernisáže a verbálne vyjadriť proces tvorby, umelecké myslenie, koncept, atď.?*

Komentár k príkladu 3

Uvedené otázky a s nimi okruhy možných problémov indikujú, že s takto zameranými problémami sa stretávame priamo v praxi. Žiaci so znevýhodnením tiež navštevujú ZUŠ a je potrebné reagovať na potreby ich vzdelávania aj v prostredí výtvarného odboru ZUŠ. Sú to konkrétne problematiky, s ktorými sa učiteľ potrebuje vo svojej praxi vyrovnávať a sú plne akceptovateľné. V prípade takýchto žiakov je možné diagnostikovať tieto skutočnosti už v prijímacom konaní a veľmi úzko komunikovať so zákonným zástupcom žiaka, v tomto prípade využívať napríklad vstupnú diagnostiku (napr. rozhovor so zákonným zástupcom). Požiadavky verejnosti (žiaci, rodičia) môžu byť v týchto oblastiach odlišné, ako pri začleňovaní žiakov so znevýhodnením do bežných ZŠ. Charakter vzdelávania na ZUŠ podmieňuje aj odlišnosť podmienok na vzdelávanie takýchto žiakov, konkrétne aj vo výtvarnom odbore. Posledná otázka sa vzťahuje na charakteristiku vývinu žiaka a je zmysluplným podnetom na formulovanie cieľov výchovno-vzdelávacieho procesu v ZUŠ (práca s osobnou prezentáciou, trémou, argumentáciou a pod.).

Obr. 5 Príklad 3 Aké ďalšie otázky Vás zaujímajú v rámci vlastnej pedagogickej praxe vo vzťahu k tejto kompetencii? (spracovanie výstupu čiastkovej úlohy účastníkov odborného seminára a vlastný komentár)

Príklad 4

ZAMERANIE DIAGNOSTIKY V OBLASTI ŽIAK A IDENTIFIKÁCII PSYCHOLOGICKÝCH A SOCIÁLNYCH FAKTOROV UČENIA SA A UMELECKÉHO VYJADROVANIA SA ŽIAKA

Uvedené príklady (výstup účastníka odborného seminára):

- *Akým spôsobom motivovať žiaka k samostatnej práci v domácom prostredí?*
- *Akým spôsobom aktivizovať žiaka k vlastnej tvorivosti?*
- *Ako zvyšovať sebavedomie žiaka?*
- *Ako dosiahnuť u žiaka sebareflexiu?*

Komentár k príkladu 4

Stanovené otázky vyjadrujú záujem o žiaka a pedagogickú skúsenosť. Uvedené otázky ako vyjadrenia okruhu možných oblastí, kde môže učiteľ ponúknuť a hľadať možnosti zlepšenia pre žiakov, majú potenciál na tvorbu vlastnej metodiky na ich riešenie. Uvedené príklady inšpirujú a stimulujú napr. k tvorbe vlastných námetov, nástrojov, kde je možné aplikovať ich následne v oblasti kognitívnej i afektívnej (zvyšovanie sebavedomia a schopnosť sebareflexie). Podporným dôvodom pre prácu učiteľa s takýmito otázkami je využitie možných cieľov výchovno-vzdelávacieho procesu a ich naplnenie užitočné pre žiaka aj pri jeho fungovaní v škole – aj ZŠ (zvyšovanie sebavedomia, schopnosť sebareflexie).

Obr. 6 Príklad 4 *Aké ďalšie otázky Vás zaujímajú v rámci vlastnej pedagogickej praxe vo vzťahu k tejto kompetencii?* (spracovanie výstupu čiastkovej úlohy účastníkov odborného seminára a vlastný komentár)

Príklad 5

ZAMERANIE DIAGNOSTIKY V OBLASTI ŽIAK A IDENTIFIKÁCII PSYCHOLOGICKÝCH A SOCIÁLNYCH FAKTOROV UČENIA SA A UMELECKÉHO VYJADROVANIA SA ŽIAKA

Uvedené príklady (výstup účastníka odborného seminára):

- ➔ *Ako motivovať žiaka k interpretácii menej atraktívnych skladieb (etudy, technické cvičenia, ...)?*
- ➔ *Aká je motivácia žiaka (vnútorná, vonkajšia) k umeleckému vzdelaniu a aký vplyv to má na jeho umelecký vývin?*
- ➔ *Ako žiak reaguje na stres? Ako mu pomôcť zvládať prejavy trémy?*
- ➔ *Akým spôsobom podporiť zdravé sebavedomie žiaka?*

Komentár k príkladu 5

Motivácia žiaka, zvládanie stresu, tréma sú z oblasti častej problematiky u žiakov ZUŠ. Je možné ich vnímať v rámci výmeny generácií žiakov ako javy, ktoré sa pravdepodobne budú vyskytovať permanentne. Nadobúdanou pedagogickou skúsenosťou môže učiteľ vypracovať postupne metodické i diagnostické nástroje na riešenie podobných problémov. Aj keby sa objavilo ich pravidelné opakovanie, sú to témy stále významné, pretože sa s nimi potrebuje vysporiadať mnoho žiakov. V prípade zamerania: „*Ako motivovať žiaka k interpretácii menej atraktívnych skladieb (etudy, technické cvičenia,...)?*“, odporúčame zvážiť charakteristiku menšej atraktívnosti, nakoľko zhodnotenie atraktívnosti môže byť veľmi subjektívne a práca s touto premennou vyžaduje pedagogickú a metodickú zručnosť.

Obr. 7 Príklad 5 Aké ďalšie otázky Vás zaujímajú v rámci vlastnej pedagogickej praxe vo vzťahu k tejto kompetencii? (spracovanie výstupu čiastkovej úlohy účastníkov odborného seminára a vlastný komentár)

Príklad 6

ZAMERANIE DIAGNOSTIKY V OBLASTI ŽIAK A IDENTIFIKÁCII PSYCHOLOGICKÝCH A SOCIÁLNYCH FAKTOROV UČENIA SA A UMELECKÉHO VYJADROVANIA SA ŽIAKA

Uvedené príklady (výstup účastníka odborného seminára):

- *Ako mentorovať alebo koučovať žiaka k naplneniu jeho vízie vo výtvarnom prejave?*
- *Ako správne diagnostikovať výber formy, materiálu, obsahu k tvorbe tak, aby žiak mohol prejavíť fluenciu, kreativitu, originalitu ... a neprepadol úzkosti alebo necielenému chaosu z množstva podnetov?*
- *Ako participovať so žiakom počas vernisáže, aby zažil pocit úspechu zo samostatnosti, seberealizácie a objavenia identity ... (ktorá ho môže podnietiť k ďalšej tvorbe ... posunom a konceptom)?*

Komentár k príkladu 6

Pri spracovaní tejto čiastkovej úlohy sa objavuje téma, ktorá na ZUŠ nie je zatiaľ bežná a obvyklá – možnosti mentorovania a koučovania žiaka. Aplikácia takýchto prvkov vedenia žiakov môže byť vhodná a prínosná ako doplnenie ďalších prístupov a vyžaduje si veľkú skúsenosť a odbornú prípravu. Otázky sú formulované smerom k učiteľovi a jeho činnosti, čo nevylučuje zmysluplné činnosti učiteľa. Preukázanie kompetencií by malo v konečnom dôsledku smerovať k tomu, aby si učiteľ vedel odpovedať na otázku – ako budem vedieť, že to viem preukázať, napr. ako budem vedieť, že žiak zažíva pocit úspechu, kde je možné potom smerovať preukázanie kompetencie napr. k tomu, že si učiteľ vytvorí metodiku na pozorovanie a zaznamenávanie konkrétneho javu.

Obr. 8 Príklad 6 *Aké ďalšie otázky Vás zaujímajú v rámci vlastnej pedagogickej praxe vo vzťahu k tejto kompetencii?* (spracovanie výstupu čiastkovej úlohy účastníkov odborného seminára a vlastný komentár)

Príklad 7

ZAMERANIE DIAGNOSTIKY V OBLASTI ŽIAK A IDENTIFIKÁCII SOCIOKULTÚRNEHO KONTEXTU VÝVINU ŽIAKA

Uvedené príklady (výstup účastníka odborného seminára):

- *Aký učebný štýl vyhovuje žiakovi?*
- *Aké má podmienky na umelecký rozvoj v domácom prostredí?
(kvalita nástroja, samostatná miestnosť, dostatok času na cvičenie)*
- *Aké dosahuje výsledky vo výchovno-vzdelávacom procese v ZŠ?*

Komentár k príkladu 7

Pri spracovaní ďalšej čiastkovej úlohy sú otázky vhodne formulované pri ich orientácii na podmienky domácej prípravy žiaka (umelecký rozvoj v domácom prostredí, výsledky v rámci vzdelávania ZŠ). Zameranie na učebný štýl žiaka je problematika, kde je možné zväžiť hľadanie riešení v kontexte kompetencie 1.2 Identifikovať psychologické a sociálne faktory učenia sa a umeleckého vyjadrovania sa žiaka.

Obr. 9 Príklad 7 *Aké ďalšie otázky Vás zaujímajú v rámci vlastnej pedagogickej praxe vo vzťahu k tejto kompetencii?* (spracovanie výstupu čiastkovej úlohy účastníkov odborného seminára a vlastný komentár)

Príklad 8

ZAMERANIE DIAGNOSTIKY V OBLASTI ŽIAK A IDENTIFIKÁCII SOCIOKULTÚRNEHO KONTEXTU VÝVINU ŽIAKA

Uvedené príklady (výstup účastníka odborného seminára):

- ➡ *Ako možno využiť sociokultúrny pôvod žiaka v jeho umeleckom vzdelávaní?*
- ➡ *Je podpora rodiny pre žiaka nápomocná v jeho napredovaní?*

Komentár k príkladu 8

Spracovanie ďalšej čiastkovej úlohy nastoľujete okruhy problémov, ktoré je možné riešiť s využitím relevantných a vhodných diagnostických nástrojov, napr. s využitím štruktúrovaného rozhovoru s rodičom žiaka. Podpora rodinného zázemia v rámci vzdelávania v ZUŠ je kľúčová. Škola a učiteľ môžu (uvádzam ako subjektívny námet) pracovať s premyslenou metodikou spolupráce s rodičmi žiaka pri podpore žiakovho učenia, napríklad najmä v začiatkoch štúdia – prípravné štúdium, ale i neskôr a to podľa vývinových individuálnych charakteristík každého žiaka. Otázka: „*Ako možno využiť sociokultúrny pôvod žiaka využiť v jeho umeleckom vzdelávaní?*“ umožňuje učiteľovi členiť a vetviť ju ďalej. Otvorenosť otázky umožňuje nachádzať vlastné riešenia.

Obr. 10 Príklad 8 *Áké ďalšie otázky Vás zaujímajú v rámci vlastnej pedagogickej praxe vo vzťahu k tejto kompetencii?* (spracovanie výstupu čiastkovej úlohy účastníkov odborného seminára a vlastný komentár)

Príklad 9

ZAMERANIE DIAGNOSTIKY V OBLASTI ŽIAK A IDENTIFIKÁCII SOCIOKULTÚRNEHO KONTEXTU VÝVINU ŽIAKA

Uvedené príklady (výstup účastníka odborného seminára):

- ☞ *Kto participuje na umeleckom vzdelávaní žiaka mimo ZUŠ vo výtvarnom odbore?*
- ☞ *Aké vzdelávacie oblasti sú silnými stránkami žiaka mimo ZUŠ?*
- ☞ *Ako u žiaka ešte viac dokážeme podporiť rozvoj talentu, či už návštevou ateliéru výtvarníka v jeho komunite, regióne, návštevou výtvarnej akcie v galérii, osvetovom stredisku ..., kde bude mať možnosť konfrontovať svoj umelecký rast s profesionálnymi inštitúciami a výtvarníkmi, ... spoznaním konkrétnej skupiny umelecky spriaznených výtvarníkov ...?*

Komentár k príkladu 9

Pri spracovaní ďalšej čiastkovej úlohy sa otázky orientujú na výchovno-vzdelávací proces a možnosti jeho usmerňovania aj mimo prostredia samotnej školy. Navrhnuté otázky zodpovedajú reálnym možnostiam so zameraním na to, kto a čo sa môže na napredovaní žiaka podieľať okrem učiteľa priamo v triede. V prípade výtvarného odboru sú možné aktivity orientované na externé možnosti (komunita výtvarníkov, galérie, výstavy) nevyhnutné pre spoluprácu učiteľa so sociálnym prostredím.

Obr. 11 Príklad 9 *Aké ďalšie otázky Vás zaujímajú v rámci vlastnej pedagogickej praxe vo vzťahu k tejto kompetencii?* (spracovanie výstupu čiastkovej úlohy účastníkov odborného seminára a vlastný komentár)

2.3 Argumentácia dokladovania kompetencií v oblasti ŽIAK

Argumentáciu tvorí slovný komentár, vlastné vysvetlenie a popis dokladu portfólia a významná je pri predkladaní portfólia posudzovateľovi portfólia. V tejto časti učebného zdroja sú prezentované podnety prostredníctvom ukážok spracovaných zadaní účastníkmi odborného seminára zameraného na profesijný rozvoj, atestácie a portfólio učiteľa ZUŠ. V rámci zadania čiastkovej úlohy spracovali účastníci vlastné príklady dokladov portfólia oblasti ŽIAK s vlastnou argumentáciou výberu týchto dokladov. Argumentácia je zameraná na zdôvodnenie vzťahu uvedeného príkladu dokladu ku konkrétnej kompetencii.

Tak ako pri predchádzajúcich uvedených výstupoch, aj v prípade ďalších uvádzaných príkladov z výberu výstupov účastníkov odborného seminára je možné diskutovať, variovať a zvažovať stotožnenie z uvedenými príkladmi.

Tab. 4 Možnosti argumentovania dokladov kompetencie oblasti ŽIAK 1 (spracovanie výstupu čiastkovej úlohy účastníkov odborného seminára)

Kompetencia z oblasti: ŽIAK	Doklad	Argumentácia/zdôvodnenie
1.1 Identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka	diplom z umeleckej súťaže	- učiteľ vhodne identifikoval charakteristiky žiaka, podľa ktorých vybral vhodný súťažný repertoár, zvolil vhodné metódy a formy výučby
1.2 Identifikovať psychologické a sociálne faktory učenia sa a umeleckého vyjadrovania sa žiaka	doklad zo vzdelávania o aktivačných metódach vyučovania	- učiteľ vie aplikovať vhodné metódy, ktoré žiaka motivujú a aktivizujú k činnosti
1.3 Identifikovať sociokultúrny kontext vývinu žiaka	učiteľom vytvorený dotazník pre rodičov	- zisťovanie údajov o domácej príprave, o podpore rodičov v umeleckom vzdelávaní

Komentár k spracovaniu úlohy

Diplom z umeleckej súťaže je argumentovaný zmysluplne, je možné zvážiť jeho zaradenie skôr ku kompetencii 1.2 Identifikovať psychologické a sociálne faktory učenia sa a umeleckého vyjadrovania sa žiaka. Doklad zo vzdelávania o aktivačných metódach vyučovania je vhodné využiť pri preukazovaní získania kompetencie v oblasti profesijného

rozvoja učiteľa. Práca s dotazníkom pre rodičov môže byť využiteľná pri preukazovaní kompetencie 1.3 Identifikovať sociokultúrny kontext vývinu žiaka.

Tab. 5 Možnosti argumentovania dokladov kompetencie oblasti ŽIAK 2 (spracovanie výstupu čiastkovej úlohy účastníkov odborného seminára)

Kompetencia z oblasti: ŽIAK	Doklad	Argumentácia/zdôvodnenie
1.1 Identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka	pozorovací hárok s hodnotiacou bodovou škálou a s doloženou (prevažne kreslenou) plošnou tvorbou pozorovaného žiaka vo fotografickej podobe	- pozorovanie: hodnotenie pozornosti, sebadôvery, sebaregulácie, vzťah ako žiak pristupuje k tvorbe, diverzita námetu, ... úchop materiálu, prevedenie kresby, vnímanie plochy, kompozície a celková elaborácia, vidieť alebo nevidieť progres v učení a tvorbe
1.2 Identifikovať psychologické a sociálne faktory učenia sa a umeleckého vyjadrovania sa žiaka	záznam s doložkou (fotodokument) tvorivého procesu pozorovaného žiaka s jeho psychologickým posudkom (v spolupráci s CPPP)	- pozorovanie: posúdenie motivácie, vzťahu k umeleckej činnosti, vzťah k učeniu, osobnostných vlastností, samostatnosť, sila vôle, pracovitosť, ... prečo má strach z rozprávania, nerozumie, keď mu niekto resp. pedagóg niečo hovorí ...
1.3 Identifikovať sociokultúrny kontext vývinu žiaka	prezentácia PowerPoint s obsahom dotazníka, štatistickej tabuľky a grafu, ktorý identifikuje žiaka v kontexte s rovesníkmi vo výtvarnom odbore	- pozorovanie, dopytovanie, štatistika: dochádzka na vyučovanie, sociálne zázemie, postoj komunity žiaka k vybranej umeleckej škole

Komentár k spracovaniu úlohy

Príklady uvedené v spracovaní úlohy odrážajú pedagogickú skúsenosť a môžu byť podnetné aj pre ďalších pedagógov. Pozitívne možno hodnotiť narábanie s terminológiou a nástrojmi pedagogickej diagnostiky s využitím škál, dotazníkových nástrojov na podloženie a v záujme dôveryhodnosti diagnostiky žiaka učiteľom. Spolupráca s CPPP je odkaz na spoluprácu s odborníkmi, ktorá je súčasťou kompetenčného profilu učiteľa ZUŠ v tejto oblasti. V takomto prípade sa samozrejme predpokladá spolupráca s rodičom, resp. zákonným zástupcom žiaka a jeho súhlasom. Argumentácia uvedená napríklad vo vzťahu ku

kompetencii 1.3 Identifikovať sociokultúrny kontext vývinu žiaka pracuje s premennými, ktoré je potrebné zvážiť v kontexte so vzdelávaním žiaka, rozvíjaním jeho kompetencií a jeho progresom v rámci plnenia cieľov výchovno-vzdelávacieho procesu predmetu a odboru štúdia. Uvedená argumentácia zahŕňa v sebe námety na prácu s osobnostným rozvojom žiaka (sebadôvera, samostatnosť, sila vôle pracovitost' a pod.) a tiež s užitočnými príkladmi na sledovanie pokroku žiaka v kontexte navštevovaného odboru (v tomto prípade výtvarný odbor – napr. diverzita námety, úchop materiálu, prevedenie kresby, vnímanie plochy, kompozície a celková elaborácia).

3 OBLASŤ VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍ PROCES

Oblasť profesijného štandardu učiteľa ZUŠ zameraná na výchovno-vzdelávací proces pracuje s kľúčovými pojmami tvorba a modifikácia učebných osnov, didaktické spracovanie príslušných vedeckých a umeleckých odborov, didaktické inovácie, tvorba pedagogickej koncepcie školy, poradenstvo kolegom, príprava vzorových metodických postupov, riešení a stratégie pre svoj umelecký odbor a ďalšími.

Tab. 6 Prehľad gradovania v kompetencii 2.1. Ovládať obsah a didaktiku vyučovacích umeleckých predmetov

Kompetencia:	2.1 Ovládať obsah a didaktiku vyučovacích umeleckých predmetov	
Samostatný učiteľ základnej umeleckej školy	<i>Preukázanie kompetencií</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ spolupracuje pri tvorbe a modifikácii učebných osnov predmetov, ktoré vyučuje (ciele, obsah, výkonové štandardy, stratégie vyučovania a pod.)▪ didakticky spracováva poznatky príslušných vedeckých/umeleckých odborov a začleňuje ich do učebných osnov vyučovacích predmetov v školskom vzdelávacom programe
Učiteľ základnej umeleckej školy s prvou atestáciou	<i>Preukázanie kompetencií</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ integruje medziodborové poznatky do predmetov, overuje integrovaný obsah a zavádza ho do vyučovania▪ overuje didaktické inovácie a zavádza zmeny na základe výsledkov akčného výskumu▪ aplikuje nové poznatky daného vedeckého (umeleckého) odboru a jeho odborovej didaktiky do vyučovania predmetu
Učiteľ základnej umeleckej školy s druhou atestáciou	<i>Preukázanie kompetencií</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ podieľa sa na tvorbe pedagogickej koncepcie školy a tvorbe resp. aktualizácii školského vzdelávacieho programu▪ poskytuje pomoc a poradenstvo kolegom v tvorbe učebných osnov a navrhuje systémové riešenia pre učiteľov na úrovni umeleckého odboru▪ pripravuje vzorové metodické postupy, riešenia a stratégie pre svoj umelecký odbor

3.1 Komentár gradácie kompetencií v oblasti VÝCHOVNO-VZDELÁVACIA OBLASŤ

Samostatný učiteľ základnej umeleckej školy v závislosti od vyučovaného odboru a zamerania pracuje s obsahom učebných osnov podľa prístupu vo vlastnej škole. Aktuálny ŠVP podrobne spracováva obsahové a výkonové štandardy, kde ich ZUŠ môžu akceptovať a odvolávať sa na ne bez zmien. Zmeny a úpravy môžu vychádzať z vlastného zamerania a špecifik jednotlivých škôl a školy a učitelia majú možnosť tvorby vlastného originálneho ŠkVP. Zapracovanie poznatkov predovšetkým umeleckých jednotlivých odborov môže mať podobu úpravy obsahov v odboroch štúdia a v jednotlivých ročníkoch štúdia. Následne sa premietnu do TVVP a príprav na vyučovanie učiteľa.

Učiteľ základnej umeleckej školy s prvou atestáciou by mal preukázať uvedené kompetencie dokladovaním ich požiadaviek. Tu je priestor na diskusiu o opodstatnenosti, resp. reálnosti plnenia požiadavky na realizáciu akčného výskumu. V zmysle metodológie výskumu a jeho očakávanej vzorky môže byť takýto výskum problematické realizovať v školách s menším počtom žiakov (ohľad napríklad aj na veľkosť spádovej oblasti ZUŠ), prípadne u učiteľov, ktorí majú, vychádzajúc so záujmu o štúdium v jednotlivých odboroch, menej žiakov. V praxi by mohli byť aplikované riešenia spoluprácou viacerých odborov v rámci jednej školy, prípadne spoluprácou viacerých škôl, ktoré uzavru dohodu o takejto spolupráci.

Učiteľ základnej umeleckej školy s druhou atestáciou môže preukazovať uvedené kompetencie v rámci činnosti predmetových komisií s výstupmi na úrovni napríklad strategických cieľov odboru a pod. Profesionálny štandard učiteľa ZUŠ s druhou atestáciou uvádza, že sa podieľa na tvorbe pedagogickej koncepcie školy a tvorbe resp. aktualizácii školského vzdelávacieho programu. Tu by bolo možné pripomenúť, že tvorbu aktualizácií školského vzdelávacieho procesu by bolo žiaduce posunúť smerom k učiteľom všetkých kariérových stupňov. Dôvodom je charakter tohto dokumentu a jeho závažnosť smerom ku všetkým učiteľom, kde podieľanie na jeho tvorbe zo strany všetkých učiteľov má súvis s prípravou na vyučovanie u učiteľov každého kariérového stupňa.

3.2 Výchovno-vzdelávací proces v praxi pedagóga ZUŠ

Uvedená ukážka (tab. 7) je spracovaním výstupov účastníkov odborného seminára na tému profesijného rozvoja, atestácií a portfólia učiteľa ZUŠ. Obsahom čiastkovej úlohy bolo uviesť príklad dokladu k jednej z kompetencií (kompetencia 2.1) z oblasti **VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍ PROCES** a vlastnou argumentáciou zdôvodniť výber týchto dokladov. Argumentácia je zameraná na zdôvodnenie vzťahu uvedeného príkladu ku konkrétnej kompetencii.

Tab. 7 Možnosti argumentovania dokladov kompetencie oblasti VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍ PROCES (spracovanie výstupu čiastkovej úlohy účastníkov odborného seminára)

Odbor	Kompetencia z oblasti: VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍ PROCES	Doklad	Argumentácia/zdôvodnenie
HUDOBNÝ ODBOR	2.1 Ovládať obsah a didaktiku vyučovacích umeleckých predmetov	<ul style="list-style-type: none"> - Spracované zbierky rôznych etud, cvičení a krátkych skladieb, ktoré sú zamerané na riešenie konkrétneho technického problému. - Notové zápisy upravené v notačnom programe tak, aby vyhovovali individuálnym potrebám týchto žiakov. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ak je u žiaka potrebné riešiť konkrétny technický problém, napr.: hra trojzvukov v ľavej ruke, tak učiteľ zoberie zbierky, v ktorých sú už vybrané skladby na riešenie tohto problému. ➤ Deti s poruchami učenia majú veľký problém zvládnuť notový text. Upravené zápisy im pomôžu ľahšie zvládnuť čítanie nôt. Ide o farebné úpravy, namiesto notových hlavičiek sú použité hlavy zvieratiek a rôzne ikony, rozlíšené sú aj rytmické hodnoty.
VÝTVARNÝ ODBOR	2.1 Ovládať obsah a didaktiku vyučovacích umeleckých predmetov	<ul style="list-style-type: none"> - Školský vzdelávací program na nový školský rok 2020/2021 - variant A 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ŠVP spracovaný, podľa platnej legislatívy a smerníc zohľadňujúci víziu školy vo variante A - v prípade klasickej prevádzky školy s výtvarným odborom v skupinovom vyučovaní

		- Školský vzdelávací program na nový školský rok 2020/2021 - variant B	☞ ŠVP spracovaný, podľa platnej legislatívy a smerníc zohľadňujúci prevádzku v období pandémie vo variante B - v prípade uzatvorenia prevádzky školy s výtvarným odborom s online vyučovaním prevažne s individuálnym prístupom k vyučovaniu animovanej a propagačnej tvorby v domácom prostredí zohľadňujúcim IKT dostupnosť na strane žiaka
--	--	--	---

Komentár k spracovaniu úlohy

- Zameranie na deti s poruchami učenia a ich predpokladané problémy s učením, s využitím farebných úprav a značení v notovom zázname preukazuje pedagogické kompetencie, ktoré nielen identifikujú uvedené skutočnosti u žiaka, ale môžu prinášať aj intervencie v záujme žiakovho napredovania s využitím individuálneho prístupu.
- Pri preukazovaní kompetencie 2.1 Ovládať obsah a didaktiku vyučovacích umeleckých predmetov učiteľ preukazuje v prípade kľúčového dokumentu školy svoj podiel vo vzťahu k tomu, čo vyučuje. Metodická pomôcka vytvorená učiteľom, ktorú sám využíva a odporúča ju aj kolegom, môže byť vhodným dokladom v prípade tvorby portfólia učiteľa, je potrebné ju konkretizovať na obsah vyučovania (uviesť konkrétnu pomôcku).
- Uvedené príklady sú vhodné ako jedna z možností prípadnej tvorby portfólia učiteľa výtvarného odboru. V prípade využívania takto volených dokladov je možné zvážiť ako prípadný doklad prácu len s relevantnou časťou dokumentácie, ktorá sa týka vyučovania výtvarného odboru, a teda vlastnou pôsobnosťou učiteľa, kde bude zrejmy vlastný vklad (úpravy) ŠkVP.

4 OBLASŤ PROFESIJNÝ ROZVOJ

Kompetencie v tejto oblasti profesijného štandardu učiteľa ZUŠ obsahujú vo svojich formuláciách požiadavku jeho očakávaných činností v praxi. Učiteľ ZUŠ v kontexte profesijného štandardu má (okrem iného) reflektovať a vyhodnocovať úroveň profesijných, osobnostných a etických kompetencií vo vzťahu ku kompetencii plánovať a realizovať svoj profesijný rozvoj (plán profesijného rozvoja). Pri realizácii cieľov vlastného rozvoja využíva rôzne možnosti vzdelávania. Svoje odborné skúsenosti prezentuje v rámci odborných fór (napr. príspevok v odbornom periodiku) a odovzdáva ich ďalej svojim kolegom (napr. rôzne formy interného vzdelávania). Celú škálu možností profesijného rozvoja s uplatnením princípu gradácie kompetencií špecifikujú profesijné štandardy.

Tab. 8 Prehľad gradácie kompetencií v oblasti PROFESIJNÝ ROZVOJ

Kompetencia:	3.1 Plánovať a realizovať svoj profesijný rast a sebarozvoj	
Samostatný učiteľ základnej umeleckej školy	<i>Preukázanie kompetencií</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ reflektuje a priebežne vyhodnocuje úroveň svojich profesijných kompetencií ▪ aktualizuje a rozvíja odborné praktické zručnosti vo svojom umeleckom odbore ▪ využíva reflexiu, hodnotenie a spätnú väzbu od iných pre svoj ďalší profesijný rast a sebarozvoj ▪ vypracuje a realizuje plán osobného a profesijného rozvoja/rastu ▪ využíva možnosti kontinuálneho a celoživotného vzdelávania ▪ reflektuje a hodnotí vlastnú pedagogickú činnosť
Učiteľ základnej umeleckej školy s prvou atestáciou	<i>Preukázanie kompetencií</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poskytuje spätnú väzbu kolegom v záujme optimálneho rozvoja jednotlivca a skupiny ▪ prezentuje vlastné odborné skúsenosti na odborných a umeleckých fórach, v médiách, v tvorivých dielňach a pod. ▪ podieľa sa na internom vzdelávaní ako lektor
Učiteľ základnej umeleckej školy s druhou atestáciou	<i>Preukázanie kompetencií</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poskytuje pomoc a poradenstvo ostatným kolegom pri tvorbe plánov ich profesijného rozvoja a hodnotení ich profesijných kompetencií ▪ navrhuje systémové riešenia v oblasti rozvoja profesijných kompetencií pre učiteľov na úrovni umeleckého odboru ▪ vytvára programy kontinuálneho vzdelávania ▪ podieľa sa na rozvíjaní teórie a praxe v rámci národných a medzinárodných profesijných organizácií a umeleckých združení

- pôsobí v expertných skupinách, komisiách a v poradných orgánoch

Kompetencia: 3.2 Stotožniť sa s profesijnou rolou a školou

Samostatný učiteľ základnej umeleckej školy

Preukázanie kompetencií

- v profesijnej činnosti vystupuje ako podporovateľ (facilitátor) učenia sa žiakov, vzor hodnôt a kultivovaného, etického správania
- podieľa sa na napĺňaní poslania a vízie školy
- spolupracuje pri tvorbe školského vzdelávacieho programu, pedagogickej dokumentácie, ďalšej dokumentácie, ostatných koncepčných a strategických dokumentov a materiálov školy
- pozitívne ovplyvňuje kultúru školy
- vystupuje ako reprezentant profesie a školy vo vzťahu k zákonným zástupcom a ďalším partnerom školy

Učiteľ základnej umeleckej školy s prvou atestáciou

Preukázanie kompetencií

- spolupracuje s kolegami na zlepšovaní kvality výchovno-vzdelávacej činnosti
- prezentuje školu v médiách, publikáciách a na odborných fórach a pod.

Učiteľ základnej umeleckej školy s druhou atestáciou

Preukázanie kompetencií

- poskytuje pomoc a poradenstvo svojim kolegom a spolupracuje s vedením školy pri tvorbe projektov rozvoja školy
- spolupracuje pri tvorbe koncepcie rozvoja školy
- koordinuje spoluprácu s partnermi školy, vytvára projekty spolupráce s domácimi a zahraničnými partnermi

4.1 Komentár gradácie kompetencií profesijného rozvoja učiteľa ZUŠ

Pri komentári gradácie kompetencií v oblasti profesijného rozvoja je východiskom ich formulovanie v rámci profesijného štandardu. Pri ich sledovaní v postupnosti od kompetencií samostatného učiteľa po učiteľa s druhou atestáciou vnímame kompetencie ako gradované, teda učiteľ s druhou atestáciou preukazuje odlišné kompetencie ako predchádzajúce kariérové stupne učiteľov, tak ako je to aj v prípade predchádzajúcich kompetencií v rámci jednotlivých oblastí profesijného štandardu (spomínaný princíp gradácie a jeho uplatňovanie naprieč celým profesijným štandardom učiteľa ZUŠ). Definícia a formulácia kompetencií v oblasti profesijného rozvoja na úrovni kompetencií učiteľa s druhou atestáciou predpokladá, že učiteľ na tomto kariérovom stupni má a dokáže preukázať kompetencie nižšieho kariérového stupňa. Ich opakované neuvádzanie nevylučuje tieto kompetencie aj u tohto učiteľa (nakoniec tak, ako vnímame definovanie kompetencií vo všetkých oblastiach kompetenčného profilu). Predpokladá sa, že učiteľ vyššieho kariérového stupňa už kompetencie z predchádzajúcich kariérových stupňov získal, rozvíja a preukazuje ich v praxi.

V oblasti profesijného rozvoja profesijného štandardu učiteľa ZUŠ sú špecifikované kompetencie, ktoré indikujú zapojenie učiteľov do procesov riadenia školy (napr. *navrhuje systémové riešenia v oblasti rozvoja profesijných kompetencií pre učiteľov na úrovni umeleckého odboru, spolupracuje pri tvorbe koncepcie rozvoja školy*). V tomto kontexte je táto oblasť profesijného štandardu veľmi úzko prepojená s vedením a riadením každej školy, s jej kultúrou a uplatňovaným štýlom vedenia ľudí. Viaceré kompetencie tejto oblasti profesijného štandardu sú závislé na kultúre školy a takom štýle vedenia, ktoré majú participatívny charakter a umožňujú (žiadajú, vítajú, nielen požadujú) zapájanie učiteľov do úloh, ktoré majú charakter zmien v rozvoji školy. V opačnom prípade učiteľ nemá možnosť (resp. má ju v praxi sťaženú) tieto kompetencie preukázať a realizovať sa v uvádzaných oblastiach. Preukazovanie (niektorých) kompetencií v tejto oblasti je tak isto závislé od vlastnej motivácie a ambícií samotného učiteľa, ale aj od motivovania zo strany vedúcich pedagogických zamestnancov (napr. prezentuje vlastné odborné skúsenosti na odborných a umeleckých fórach, v médiách, v tvorivých dielňach a pod., prezentuje školu v médiách, publikáciách a na odborných fórach a pod.). Citeľná je tu prítomnosť očakávaného oceňovania dobrých výkonov, prínosných nápadov a tvorivého učenia. V skratke ide o závislosť školy na dobrej práci učiteľov a naopak závislosť dobrých učiteľov na škole, ktorá ich

podporuje. Vynikajúce výkony učiteľov nie sú možné bez podporujúceho prostredia vytváraného zamestnávateľom.

4.2 Profesionálny rozvoj v kontexte praxe pedagóga ZUŠ

Súčasťou výstupov realizovaného odborného seminára zameraného na profesionálny rozvoj, atestácie a portfólio učiteľa ZUŠ bolo spracovanie úlohy s návrhom premietnuť preukázanie troch vybraných kompetencií do profesionálneho rozvoja učiteľa ZUŠ (kompetencie mohli byť zvolené z ktorejkoľvek oblasti profesionálneho štandardu). Uvedené príklady sú akceptovateľné ako námety na oblasti a okruhy profesionálneho rozvoja, ktoré sú využiteľné napríklad ako podnety na ďalšie vzdelávanie – externé i interné vzdelávanie v škole. Pri prípadnej tvorbe portfólia by sa mal výber relevantných dokladov opierať o výstižnú argumentáciu – teda zdôvodnenie samotného pedagóga: **prečo volím doklady a ako preukazujú konkrétnu kompetenciu.**

Tab. 9 Návrh možností profesionálneho rozvoja v kontexte profesionálneho štandardu (spracovanie: ukážky z výstupov účastníkov odborného seminára (1, 2), možnosti preukázania dokladovania kompetencie (3) – vlastné spracovanie)

Zvolená kompetencia	Návrh možnosti profesionálneho rozvoja/alternatívy – rôzne možnosti	Vybrané možnosti preukázania kompetencie/doklady
OBLASŤ Žiak		
1.1 Identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ naďalej sa zapájať do predmetových súťaží (HN) a získavať tak nové skúsenosti ▪ posúvať sa v identifikácii charakteristík a následnom vhodnom výbere skladieb pre žiaka ▪ neustále poukazovať na prepojenie medzi teoretickými vedomosťami a ich využitím v praxi – pri vlastnej interpretácii 	<ul style="list-style-type: none"> ➔ diplom za účasť v súťaži Hnúšťaňský akord (zvážiť však, aký doklad je relevantný k oblasti žiaka) ➔ záznamy – napr. pozorovacie hárky zo vstupnej a následnej diagnostiky (pred a po) žiaka s presným definovaním pozorovanej premennej (napr. sústredenie a pod.) ➔ zaznamenané sebahodnotenie žiaka o využívaní

teoretických vedomostí pri vlastnej interpretácii (čo som potreboval, využíval, v ktorej oblasti teoretickej prípravy by som sa potreboval zlepšiť....?)

OBLASŤ Výchovno- vzdelávací proces

2.1 Ovládať obsah a didaktiku vyučovacích umeleckých predmetov

- aktualizácia školského vzdelávacieho procesu, kde implementujem vlastné skúsenosti z praxe
- príprava takých metodických materiálov, ktoré budú vedieť využiť aj ostatní vyučujúci
- pri výučbe hudobnej náuky naďalej využívať a nadväzovať na vedomosti žiakov z ostatných predmetov

➡ predkladateľom portfólia spracovaná časť ŠkVP

➡ pracovné listy na vyučovanie hudobnej náuky s didakticko-metodickým spracovaním, ktoré obsahuje a uvádza medzipredmetové vzťahy

2.2 Plánovať a projektovať vyučovanie

- zavádzať nové aktivizačné metódy do vyučovacieho procesu
- rozvíjať svoje schopnosti zapájaním sa do rôznych projektov, zlepšovať postavenie a meno školy
- zúčastniť sa školenia zameraného na projektové vyučovanie

➡ príprava na vyučovanie so zapracovaním aplikácie vybranej aktivizujúcej metódy do výchovno-vzdelávacieho procesu

➡ osvedčenie o absolvovaní odborného vzdelávania zameraného na projektové vyučovanie

OBLASŤ Profesionálny rozvoj

3.1 Plánovať a realizovať svoj profesionálny rast a sebarozvoj

- recenzia k tvorbe kolegov výtvarníkov

➡ kópia publikovanej recenzie (zvážiť relevantnosť k vlastnému

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tvorba plánu profesijného rozvoja PZ ▪ hodnotenie PZ 	<ul style="list-style-type: none"> portfóliu) ➤ vlastný aktuálny plán profesijného rozvoja
3.1 Stotožniť sa s profesijnou rolou a školou	<ul style="list-style-type: none"> ▪ koučing začínajúcemu PZ ▪ tvorba projektov rozvoja školy/výstavy/ PR/plenéry ▪ tvorba web stránok školy pre verejnosť ▪ participácia pri tvorbe projektov pre žiakov /rodičov/verejnosť ▪ twilling so zahraničnými školami ▪ participácia so samosprávou (starostom, poslancami, občanmi) pri tvorbe konceptu prezentácie školy na akciách obce ▪ tvorba výtvarných súťaží z pozície organizátora a aj odosielateľa 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ záznamy koučovacích stretnutí (ohľad na osobný až intímny charakter informácií) ➤ fotodokumentácia a projekt výstavy/plenéru - fotodokumentácia práca žiakov ➤ printscreen časti web-stránky so zrejým autorským vkladom autora portfólia ➤ dokumentácia projektu (návrh, správa o realizácii, fotodokumentácia realizácie projektu) ➤ dokumentácia tvorby propozícií súťaže, doklady účasti na súťaži (fotodokumentácia výtvarných prác, účasti na výstave, diplom zo súťaže)

Prezentovaný výber spracovania výstupov zachováva vlastnú formuláciu účastníkov odborného seminára. Z uvedených možností dokladov vyplýva skutočnosť, že kompetencie profesijného štandardu učiteľa ZUŠ sú vzájomne prepojené, je možné dokladovať viaceré kompetencie spoločným dokladom a je potrebné zvážiť, či doklad skutočne preukazuje kompetenciu, ku ktorej ho učiteľ v portfóliu predkladá (relevantnosť dokladu).

5 TVORBA PORTFÓLIA UČITEĽA ZUŠ – PROCES, DOKLADY, ARGUMENTÁCIA

Tvorba portfólia je procesom ujasňovania zámeru tejto tvorby (prečo ho tvorím?), zbierania dokladov (čo tam dám?) a doplnenia dokladov o vlastnú argumentáciu (prečo doklad zaraďujem?). Tvorba portfólia je zároveň procesom, pri ktorom autor – v našom prípade učiteľ ZUŠ volí stratégiu dosiahnutia cieľa. Podpornými prostriedkami môžu byť vyhľadávanie informácií, zdieľanie skúseností, učenie sa od kolegov, vzdelávanie. V konečnom dôsledku však autor, teda zostavovateľ portfólia rozhodne o podobe, obsahu a výpovednej hodnote vlastného portfólia.

5.1 Proces tvorby portfólia učiteľa ZUŠ

PROCES tvorby obsahu a voľba formálneho spracovania vlastného portfólia je záležitosťou pedagóga, ktorý portfólio vytvára.

So zreteľom na legislatívnu zmenu, meniacu atestačný proces a jeho podmienky vrátane požiadavky portfólia, môže byť proces tvorby portfólia vnímaný z dvoch uhlov pohľadu. „Uvažujeme nahlas“, že to môže byť proces, na základe ktorého bude učiteľ spätne dohľadávať, triediť, zaraďovať, upravovať doklady, ktoré už má a jeho cieľom je vytvoriť vlastné profesijné portfólio. Tento prístup môže mať zmysel v uvedomovaní si výkonov, ktoré učiteľ vykonáva. Môžu prispieť k posilňovaniu učiteľského sebavedomia, môžu pripomenúť, čo sa podarilo, zopakovať alebo v obmene znovu využiť vo vlastnej učiteľskej praxi. Riziko spätného zostavovania portfólia sa môže objaviť so zámerom, že pôjde o certifikačné – teda atestačné portfólio. Takto zostavované portfólio učiteľa s praxou môže (nutne nemusí) stratiť autentický a presvedčivý charakter. Miera takéhoto negatíva závisí napríklad od spôsobu, ako si učiteľ v praxi systematicky, v akej miere prehľadne ukladá materiály, ktoré môžu mať potenciál dokladov atestačného portfólia. Druhý prístup je procesom, ktorý začína s platnosťou novej legislatívy s požiadavkou na portfólio a je procesom novovznikajúcim. Materiály, možné relevantné doklady, výstupy vníma učiteľ aj v tejto perspektíve. Pri vlastnej pedagogickej činnosti ráta s tým, že to, čo tvorí, bude mať aj tento účel. Prispôsobuje tvorené výstupy, vie, že ich bude chcieť takto použiť, možno už prispôsobí aj formálnu stránku, napríklad zjednotí typ písma, štruktúru dokumentov, ich hlavičku a päťu a pod.

Pozor však na riziko, aby požiadavka formálneho spracovania potenciálnych dokladov nepredbehla obsahovú stránku a nestala sa samoučelnou (pozor až po kalkulovanie). Prihliadanie na požiadavku profesijného portfólia môže ovplyvňovať tvorbu cieľov učiteľa v pozitívnom i negatívnom zmysle, kde tým negatívnym je prílišné sústredenie na túto tvorbu na úkor vlastného učiteľského výkonu.

Pri tvorbe portfólia kladieme dôraz na vlastnú a najmä vnútornú motiváciu – ak to chcem robiť, tak to urobím. Aj tvorba portfólia s jasným zámerom, že toto bude portfólio atestačné, je v konečnom dôsledku pozitívna, pretože takýto zámer podporuje učiteľskú hrdosť na svoje povolanie (stotožnenie sa s rolou učiteľa☺) a umožňuje učiteľovi ukázať, čo vie.

Aké môžu byť požiadavky na tvorbu portfólia?

Napríklad:

- ✓ **prehľadnosť a dobrá orientácia** pre seba i posudzovateľa (kolega, potenciálny zamestnávateľ, posudzovateľ v procese žiadosti o atestáciu na strane oprávnenej organizácie) – je možné využiť číslovanie, zoznam dokladov a súčastí, iné grafické odlíšenie a pod;
- ✓ **logické usporiadanie** – návodom môže byť Pokyn ministra č. 39/2017 (6) (Prílohou č. 5 - Učiteľ základnej umeleckej školy) – zoradenie dokladov môže byť volené od oblastí kompetenčného profilu cez kompetencie, zoradenie môže mať vlastnú učiteľom zdôvodnenú štruktúru (napr. podľa druhu dokladov – doklady o vzdelaní, písomné doklady z oblasti výchovno-vzdelávacieho procesu (napr. TVVP, prípravy na vyučovanie, záznamy o realizácii a vyhodnotení pedagogickej diagnostiky a pod.), doklady iného typu – videozáznamy (v prípade vytvárania zoznamu dokladov portfólia zahrnúť tiež do zoznamu);
- ✓ **akceptovanie dopĺňania portfólia** – prirodzeným procesom môže byť dopĺňanie vlastného portfólia v priebehu učiteľskej kariéry, je potrebné predvídať tento proces a voliť flexibilnú formu tvorby portfólia s možnosťou dopĺňania ďalších dokladov (čo môže byť náročné pri voľbe viazaných dokumentov);
- ✓ **časové zaradenie** – označenie dokladov a materiálov časom ich vzniku alebo ich nadobudnutia (doklady o vzdelávaní, ktoré spravidla majú dátum vystavenia);

- ✓ **archivácia** – nie je povinnou požiadavkou, ale praktickou, usporadúva doklady s (pre učiteľa) významnou výpovednou hodnotou, môže mať podobu kópií dokumentov, fotografických záznamov, skenov, elektronických spôsobov archivácie, usporadúva a systematizuje prehľad výkonov učiteľa v priebehu profesijnej kariéry.

5.2 Doklady portfólia učiteľa ZUŠ

DOKLADY pre profesijné portfólio učiteľa ZUŠ môžu vznikať v špecifickej atmosfére a za špecifických podmienok. Pokiaľ učiteľ archivuje dokumentáciu zahŕňajúcu jeho prácu so žiakom a jeho profesijný rozvoj v kontexte dosiahnutého vzdelania, alebo ďalšieho vzdelávania, tvorba portfólia stavia požiadavku sumarizácie, triedenia a zvažovania relevantnosti dokladov pre typ portfólia, ktoré sa učiteľ rozhodol vytvoriť. K požiadavkám na zostavovanie portfólia sa pripája **zhodnotenie relevantnosti dokladov** k typu portfólia a v prípade atestačného portfólia ku konkrétnej oblasti a kompetencii profesijného štandardu.

ÚLOHA NA ZAMYSLENIE

Aké činnosti vykonávam a ako viem dokladovať, že to viem?

Pracujte s tabuľkou a dopĺňajte ju podľa konkrétnych skúseností z vlastnej praxe

Čo viem? Čo robím?	Čo mám?
Napr.: <ul style="list-style-type: none"> ➡ identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky žiaka ➡ identifikovať sociokultúrny kontext vývinu žiaka ➡ realizovať vyučovanie ➡ plánovať a projektovať vyučovanie 	Napr.: <ul style="list-style-type: none"> ➡ pozorovací hárok, ➡ vyhodnotenie dotazníka pre rodičov, ➡ pracovné listy, súbor výtvarných prác žiakov, ➡ manuál realizovaného projektového vyučovania,

Učitelia ZUŠ stoja pred výzvou vo vzťahu k vlastnej pedagogickej praxi a profesijnej kariére, nakoľko mnohé z požiadaviek vyplývajúcich z profesijného štandardu môžu byť pre učiteľa ZUŠ dôrazom na iné prístupy a požiadavky smerom k svojmu výkonu.

Niektoré dôvody, prečo môže byť niečo iné alebo nové, niečo, čo doteraz tak nemuselo byť:

- ✓ Na ZUŠ má veľký priestor individuálne vyučovanie a dôraz naň – absencia potreby riešiť klímu v triede, sociálne nežiaduce javy v rámci triedneho kolektívu.
- ✓ Tvorba originálnych príprav na vyučovanie, pracovných listov a pod. môže byť obmedzená – na ZUŠ sa takto spravidla nepracuje – hlavný dôraz na aktívnu činnosť interpretačnou činnosťou, využívajú sa jestvujúce noty, očakáva sa originál, predpísané tanečné kroky a techniky a pod.
- ✓ Možný malý počet žiakov u jedného učiteľa v individuálnom vyučovaní – nie je priestor na pedagogický výskum (ani prieskum).
- ✓ Výskumné zisťovania – hrozba, pretože ZUŠ sú spravidla školy s menším počtom žiakov ako SŠ a ZŠ.

Dokladovanie portfólia v jednotlivých oblastiach a kompetenciách je podmienené odborom štúdia, v rámci ktorého učiteľ ZUŠ pôsobí. Výrazné odlišenie nastáva v oblasti výchovno-vzdelávacieho procesu, kde majú jednotlivé odbory svoje vlastné prevládajúce činnosti s odlišnými výstupmi žiakov. Kompetencie v tejto oblasti profesijného štandardu predpokladajú narábanie s rôznymi a odlišnými možnosťami prezentovania realizácie vyučovania (niekoľko príkladov: hudobný, tanečný a literárno-dramatický odbor – záznam z vystúpenia žiakov, výtvarný odbor – súbor výtvarných prác, odbor audiovizuálnej a multimediálnej tvorby – krátky filmový formát z produkcie žiakov a pod.).

5.3 Argumentácia dokladov portfólia učiteľa ZUŠ

ARGUMENTÁCIA portfólia a jeho jednotlivých dokladov vyjadruje zdôvodnenie ich zaradenia a výberu do samotného portfólia. Argumentácia predpokladá individuálny spôsob štylizácie, pretože prax a skúsenosti každého učiteľa ZUŠ sú jedinečné.

Ako argumentovať predložené doklady?

- ✓ Vzťahovať a priraďovať relevantne k oblastiam a definovaným kompetenciám.

- ✓ Nebáť sa vyjadriť vlastný názor.
- ✓ Opierať sa o fakty.
- ✓ Využívať aj takt, cit, intuíciu – je na to v profesijnom štandarde dostatočný priestor? (ako to vyjadriť?).
- ✓ Aj vlastné názory – subjektívne opierať čo najviac o objektívne informácie.

Tab. 10 Oblasti a možnosti argumentovania dokladov portfólia (vlastné spracovanie)

Navrhované súčasti/oblasti komentovania dokladov, ktoré učiteľ zaraďuje do portfólia:

Vysvetlenie obsahu navrhnutých súčastí portfólia (ako argumentovať):

ČO?

AKO?

<p>1 OBLASŤ KOMPETENČNÉHO PROFILU</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uvediem oblasť, alebo viacero oblastí kompetenčného profilu, ku ktorým sa vzťahuje preukazovaná a dokladovaná kompetencia. Jeden doklad môže preukazovať viaceré kompetencie z viacerých oblastí. Riadim sa Prílohou č. 5 - Učiteľ základnej umeleckej školy Pokynu ministra č. 39/2017.
<p>2 KOMPETENCIA</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uvediem kompetenciu, alebo viacero kompetencií s priradením k oblastiam kompetenčného profilu, do ktorého konkrétne kompetencie patria.
<p>3 PREUKÁZANIE KOMPETENCIÍ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Riadim sa Prílohou č. 5 - Učiteľ základnej umeleckej školy Pokynu ministra č. 39/2017, kde je preukazovanie kompetencií presne definované.
<p>4 DOKLAD</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uvediem názov dokladu, súčasťou môže byť aj číslovanie dokladu, ktoré je totožné so zoznamom dokladov. Zoznam priložím ako súčasť portfólia v prípade, ak je toto portfólio atestačné – teda ak žiadam o atestáciu. Pri ostatných portfóliách tvorím zoznam dokladov podľa uváženia. Z označenia, pomenovania a prípadného číslovania dokladov by mala byť zrejmá dobrá orientácia a identifikácia jednotlivých dokladov pri prezentácii a predkladaní portfólia a to v rôznych profesijných situáciách (žiadam o atestáciu, prezentujem sa pri uchádzaní o nové

	<p><i>zamestnanie, som začínajúci PZ a tvorím portfólio v rámci vlastného profesijného rastu, som uvádzajúci PZ a prezentáciou vlastného profesijného portfólia učím začínajúceho PZ a som mu príkladom).</i></p>
<p>5 ARGUMENTÁCIA/ZDÔVODNENIE</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Uvediem vlastnú argumentáciu voľby konkrétneho dokladu v kontexte dokladovania preukázania zvolenej kompetencie. Argumentácia má odborný charakter, využíva odborný slovník relevantných pozícií a kariérnych stupňov učiteľa. Nevylučuje sa vlastný názor, originalitu, podporu vyjadrovania „vlastnými slovami“.</i>

Písomnú argumentácia dokladov portfólia možno vnímať ako kompetenciu, ktorá v doterajšej praxi učiteľov ZUŠ nebola významnejšie prítomná. Argumentácia rozvíja spôsobilosti súvisiace s prezentovaním vlastnej práce, jej výsledkov, úspechov. Môže mať potenciál pozitívnej sebamotivácie pri predpoklade, že k zostaveniu portfólia volí učiteľ to, čo považuje za dobré, úspešné, vydarené v rámci vlastnej pedagogickej praxe. Spomenutý potenciál je v zameraní sa na vlastné pozitívne výsledky. Sumarizácia toho, čo sa podarilo môže viesť učiteľa k posilneniu učiteľskej sebadôvery, učiteľského sebavedomia a hrdosti na dosiahnuté výsledky. Ak je sebahodnotenie pozitívne, potom môže byť prítomná dôvera v samého seba.

ZÁVER

Plánovanie a realizácia ďalších identicky zameraných odborných stretnutí a seminárov (ich doterajšia realizácia a ich výstupy ako jedno z východísk predloženého učebného zdroja) v prostredí pedagogickej obce učiteľov ZUŠ predpokladá zbieranie a odovzdávanie skúseností. Nový podnet na profesijný rozvoj, a nech je jeho záväznosť aj legislatívneho charakteru, môže meniť pohľad na výkon povolania, v tomto prípade u učiteľov ZUŠ. Nakoľko je legislatívna úprava v oblasti profesijného rozvoja povinnosťou, je nutné a nevyhnutné prijať ju aj v rámci výkonu povolania učiteľa ZUŠ. Prijatie a miera stotožnenia so zmenou sú závislé na osobnostnej výbave každého z nás, na kultúre školy a ďalších premenných, ktoré proces zmeny ovplyvňujú. Zostáva hľadať vyladenie v rámci takto vnímaného kruhu profesijného rozvoja.

Profesijný rozvoj, následne proces atestácií a tvorba portfólia sa opierajú o profesijné štandardy. Profesijný štandard a z neho vychádzajúca tvorba portfólia učiteľa ZUŠ umožňuje vytvoriť bohatý obraz o kompetenciách, a teda o schopnostiach, pôsobení a výkone učiteľa ZUŠ.

Zoznam bibliografických odkazov:

- 1) Vyhláška č. 324/2008 Z. z. o základnej umeleckej škole [online]. [cit. 2020-04-20].
Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/324/20110901>
- 2) Štátny vzdelávací program pre základné umelecké školy [online]. [cit. 2020-05-21].
Dostupné z: <https://www.statpedu.sk/sk/svp/inovovany-statny-vzdelavaci-program/inovovany-svp-zakladne-umelecke-skoly/>
- 3) TUREK, I., 2003. *Kľúčové kompetencie: úvod do problematiky*. Banská Bystrica: Metodicko-pedagogické centrum. ISBN 80-8041-446-7.
- 4) HUPKOVÁ, M. a E. PETLÁK, 2004. *Sebareflexia a kompetencie v práci učiteľa*. Bratislava: Iris. ISBN 80-8901-877-7.
- 5) KYRIACOU, CH., 2012. *Kľúčové dovednosti učiteľa*. Praha: Portál. ISBN 978-80-2620-052-9.
- 6) *Pokyn ministra č. 39/2017, ktorým sa vydávajú profesijné štandardy pre jednotlivé kategórie a podkategórie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení* [online]. [cit. 2020-04-22]. Dostupné z:
<https://www.minedu.sk/pokyn-ministra-c392017-ktorym-sa-vydavaju-profesijne-standardy-pre-jednotlive-kategorie-a-podkategoriepedagogickych-zamestnancov-a-odbornych-zamestnancov-skol-a-skolskych-zariadeni/>
- 7) KIKUŠOVÁ, S. a D. KOSTRUB, 2002. *Pedagogika 2*. Bratislava: SPN. ISBN 80-08-03293-6.
- 8) *Zákon č. 138 z 10. mája 2019 o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov* [online]. [cit. 2020-05-14].
Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2019/138/20191015>
- 9) VALENT, M., 2019. *Portfólio ako prostriedok profesijného rozvoja pedagogického zamestnanca*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum. ISBN 978-80-565-1448-1.

Názov: **Komentované portfólio učiteľa základnej umeleckej školy**

Autor: **Ing. arch. Edita Pavúrová, PhD.**

Recenzenti: PaedDr. Eva Pupíková, PhD.
PaedDr. Ľubomír Verbovanec, PhD., MBA

Jazyková korektúra: Mgr. Viera Stankovičová

Vydavateľ: **Metodicko-pedagogické centrum Bratislava**

Vydanie: 1.

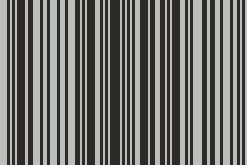
Rok vydania: 2021

Počet strán: 46

ISBN 978-80-565-1462-7

EAN 9788056514627

ISBN 978-80-565-1462-7

9 788056 514627 >

ISBN 978-80-565-1462-7